

о. Ігор Цар

ПОКЛИКАНИМ ДО СВОБОДИ

Збірка творів

Цю збірку творів присвячую тим, хто любить Бога і Україну, покликаним до свободи – моїм друзям, знайомим, добродіям, які для мене назавжди стали рідними і з якими Господь дав ласку в житті ділити радість і смуток.

Як вода пливе і не вертається назад, так і життя збігає швидко, а тому треба спішити робити добро поки сонце світить. Хай ця моя книга буде скромною часткою для загальної справи – визволення українського народу з ярма гріха й неволі та піде на користь майбутнім поколінням.

На Славу Божу, в честь Марії, а нам на спасіння.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	Ошибка! Закладка не определена.
НЕ ПОКИНЬ МЕНЕ, ГОСПОДИ!	4
ВІРШІ, ПІСНІ	5
ПІСНІ З НОТАМИ	13
ВІТАННЯ	16
СТАТТІ	22
ДА БУДУТ ВСІ ЄДИНО!	22
ВІДБУЛАСЯ ПАНАХИДА	24
СПОДВИЖНИК СВЯТОЇ УНІЇ, ЄПИСКОП-	25
ІСПОВІДНИК ВАСИЛЬ ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ	25
БАТЬКО ВОЛОШИН – З СЕРЦЯ КРОВ І ЛЮБОВ!	27
КОРИСТАЙМО З ВІДПУСТІВ!	28
ОТЕЦЬ МИХАЙЛО ВЕРБИЦЬКИЙ –	30
ТВОРЕЦЬ ГІМНУ “ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА”	30
СВЯЩЕННА ЖЕРТВА РОСІЇ	31
ГРУШІВ І ПЕРЕБУДОВА	36
ЗА СИБІРОМ СОНЦЕ СХОДИТЬ	37
ПАТРІАРХАТ, ЧИ ЗНОВУ РАБСТВО?	40
ВПЕРШЕ У БИЛИЧАХ	42
ЛИСТ ДО ВІРУЮЧИХ КАМ’ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО	44
ЧУДОТВОРНА ІКОНА МАТЕРІ БОЖОЇ З ЛІСЬКА	44

КОЛЮЧЕ ТЕРНЯ ЗА ДОБРОТУ І ЛЮБОВ	47
ПОБАЖАННЯ	50
МАТІНКО БОЖА – РЯТУЙ УКРАЇНУ!	50
ЧУДОТВОРНИЙ МЕДАЛИК З ГАРАБАНДАЛУ	51
НА ПОКРОВУ ЮВІЛЕЙ УПА	53
МАЛЕНЬКЕ ЧУДО В ЗАРВАНИЦІ	55
ДЛЯ МАЛЕНЬКИХ З КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО.....	55
ВИДІННЯ ЄРОНІМА В ЄРУСАЛИМІ.....	58
ДЖУБЛИК	58
ТАРАС ШЕВЧЕНКО – ДАР ВІД БОГА.....	59
ТВОРИ ЗАПИСАНІ МНОЮ ВІД ДОБРИХ ЛЮДЕЙ.....	61
ЯК НАШІ ПРАПРАДІДИ У ФУТБОЛ ГРАЛИ	73

ПЕРЕДМОВА

Через терни до зірок – цей крилатий вислів, либонь, щонайкраще відображає важкий і тернистий шлях Української Греко-Католицької Церкви. Однак не менш доречний він і тоді, коли згадуємо про долі численних наших священників, які, незважаючи на всі труднощі, невлаштованість та, часто, нерозуміння й ворожість оточуючих, продовжують вершити свою богоугодну працю. Їхній життєвий шлях дійсно щедро встелений колючим терням, а та далека зоря, до якої вони незмінно прямують, залишається і далі недосяжною, обіцяючи їм спокій і винагороду від Господа хіба що в майбутньому, вічному житті. Зрештою, кого Бог призначив для виконання своїх неосягнених людським розумом планів, тим посиляє й надмір випробувань, дарувавши їм до того ж співчутливе й небайдуже до людських страждань серце, у якому оселив іскорки любові Свого Єдинородного Сина Ісуса Христа. Нелегка життєва дорога цих людей, але по-іншому жити вони не можуть; зупинитися на половині шляху, заспокоюючи себе тим, що вже щось зроблено – це не для них, а навпаки – розтрити мур людської байдужості.

Наберусь сміливості сказати, що до когорта цих призваних, одержимих своєю священницькою працею, належить і автор пропонованої Читачеві книги о. Ігор Цар. Прийшовши до глибокого усвідомлення свого духовного призначення ще на ранній зорі боротьби УГКЦ за легалізацію, він і понині проніс у серці ту ревність віри, яка може гори зрушити. Згадаймо слова Спасителя: “Якби ви мали віру, як зерно гірчичне, сказали б цій шовковиці: Вирвися з корінням і посадися в морі, – і вона послухала б вас...” (Лк. 17,6). Далєбі, не одна зі справ о. Ігоря, довершених в абсолютно безнадійних обставинах, свідчить, що ці слова Господа нашого Ісуса Христа знайшли своє втілення у тому скромному чоловікові. Усе життя о. Ігоря – це спершу пошук своєї дороги до Бога, а надалі шляхів служіння Йому.

Народився Ігор Цар 16 грудня 1958 року в селі Бучали біля Комарно на Львівщині, навчався у Львові. З перших кроків до легалізації нашої Церкви він у релігійному русі. З 1988 року входив до активу Української Гельсинської Спілки – найпослідовнішої на той

час національно-демократичної структури, де відповідав за релігійний сектор. У ті дні мені неодноразово доводилося співпрацювати з майбутнім священником Ігорем Царем, тож ті слова, які тут про нього сказані, перевірені досвідом нелегких днів боротьби за відродження Церкви й України. У той період Ігор Цар упродовж чотирьох років перебував безпосередньо біля єпископа Филимона Курчаби, під керівництвом якого виконував значну кількість справ, пов'язаних з виходом із підпілля УГКЦ. Тоді ж закінчив підпільну духовну семінарію й на свято Покрови, 14 жовтня 1991 року був висвячений у соборі св. Юра Блаженнішим Мирославом-Іваном Любачівським на священника. А вже за два тижні опісля виїхав організовувати греко-католицьку парафію у Кам'янці-Подільському, що на Хмельниччині. Починати доводилося буквально на голому місці – з жменькою віруючих відправляв перші Служби Божі під хрестом у Старому місті, а згодом у будівельному вагончику. Через півроку вже відправляли у храмі св. Йосафата, що в Старому місті, де до того розміщувався архів. У 1996 році збудували храм Матері Божої Почаївської у новому районі міста.

Гаслом о. Ігоря стали слова: “Бог і Україна!”. Він каже, що життя дається лише один раз, і ми повинні думати про те, що залишимо після себе; треба спішити робити добро і не марнувати життя, бо їсти, пити й спати може й тварина. Окрім своєї священницької праці та громадської діяльності він багато років опікується важкохворими паралізованими людьми, допомагаючи їм матеріально і морально. Багато свого часу присвячує праці з бідними багатодітними сім'ями, оскільки дотримується погляду, що в кожній українській сім'ї повинно бути не менше трьох дітей, належне виховання яких одна з найбільших заслуг християнської родини перед Богом. Також успішно працює з ув'язненими та наркоманами, стараючись переконати чиновників, що людські душі – це не асфальт і по них не можна топтатися брудними чобітьми байдужості й бездуховності. Уся багатогранна діяльність о. Ігоря випливала з глибокого розуміння того, що на нього, як на священника покладена значно більша місія, ніж чисто ритуальні обов'язки. Священник повинен пам'ятати, що Бог з нього спитає за кожну душу, адже саме через нього, через його добрий чи злий приклад, його активність чи байдужість дуже багато людей підуть до неба або до пекла. Якщо всі священники будуть вести святий спосіб життя й своїм прикладом заохотять до цього інших, то в нашому народі зникнуть проблеми пияцтва, розпусти, сектантства. Уся Церква має так твердо стояти на засадах Христової любові, правди й свободи, щоб впливати не лише на простих віруючих людей, але й навертати найзакам'яніліших грішників і привчати до необхідності жити за Заповідями Господніми керівників держави, політиків, підприємців. Тільки в такому випадку, на глибоке переконання о. Ігоря Царя, Україна може надіятися на світле майбуття і численні Божі ласки для всього українського народу.

Не можна оминати словом і ще одну царину діяльності о. Ігоря. З благословення єпископа Филимона Курчаби він розпочав запис фактів про зцілення за чудодійним посередництвом видатних слуг Божих: єпископа Миколая Чарнецького та Митрополита Андрея Шептицького, результатом чого став вихід двох книжок про чудесних помічників у скорботі й недугах (1994 р. – про єпископа Миколая Чарнецького і 1998 р. – про Митрополита Андрея Шептицького). Саме завдяки цій праці о. Ігоря серед нашого народу відродилося й неймовірно зросло почитання обох великих праведників нашої землі. Очевидно, що якраз ця сфера діяльності о. Ігоря Царя зробила його вельми

відомою і навіть харизматичною постаттю для широких верств віруючих нашої Церкви. Окрім того, праця священника матеріалізувалася в ще трьох виданнях – буклеті “Що відповісти сектантам”, перекладі й підготовці до друку надзвичайно зворушливого акафісту “Подяка Пресвятій Тройці” та книжці “Скарбинка мудрості”.

Продовженням цієї серії видань покликана стати й пропонована Читачеві книжка “Через терни до зірок”, у якій зібрано ряд поезій, статей і молитов, написаних автором за останні роки, а також деякі записані ним від старших людей твори, які особливо його зворушили й пробудили бажання донести їх до ширшого кола читачів. Усе, що вийшло з-під пера о. Ігоря, безумовно, написане ним від щирого серця і, як надіюся, співзвучне з думками й переживаннями великої частини віруючих людей, тому сподіваюся, що книжка о. Ігоря Царя принесе їм чимало радісних і світлих хвилин, а також можливість ще раз застановитися над проблемами, важливими для кожного християнина й українця зокрема, і для всієї нашої Церкви загалом.

Тож благослови, Боже, щоб на важкому тернистому шляху скорше засяяли зорі Твого милосердя й благодаті для усього нашого багатостраждального народу та його Церкви, яку утримує Твоя любов і подвижництво її вірних синів і дочок.

Тарас Антонів 1998 .

**Я – ЖИТТЯ, а ви не шукаєте Мене.
Я – ШЛЯХ, а ви не йдете за Мною.
Я – СВІТЛО, а ви не бачите Мене.
Я – ІСТИНА, а ви не вірите Мені.
Я – ВЧИТЕЛЬ, а ви не слухаєте Мене.
Я – ваш ДРУГ, а ви не любите Мене.
Я – ГОСПОДЬ, а ви непокірні Мені.
Я – ваш БОГ, а ви не молитесь Мені.
Якщо ви нещасні, то не винить Мене.**

НЕ ПОКИНЬ МЕНЕ, ГОСПОДИ!

Мій Боже! Поглянь з висоти своєї на мене, грішного і нікчемного раба Твого. Ось я стою перед Тобою на колінах – порошок і прах, смертна людина. Пропавший я на цьому світі, бо згрішив перед Тобою, Господи, тяжко згрішив і свідомий того, що мене чекає за мої гріхи. Совість моя – вже мене судить. Тож поки б’ється моє серце і промовляють уста мої – каюся перед Тобою, Господи! Прости мені, Боже, що образив Тебе – свого Батька й Творця!

Я був сліпий раб гріха, а думав, що то свобода. Сліпі провадили мене в пропасть ще й навчали, що це правдивий шлях. А я, нещасний, ішов за ними, шукаючи життя на цій долині сліз. Нарешті впав, розбитий паралічем своїх гріхів. Застогнала від болю моя

покалічена душа й оніміла... Очі не висихали від сліз, а змучене серце розривалось у грудях, не витримуючи підлості зрадливого світу. Я став, мов той звір, загнаний у клітку. Всі друзі й знайомі дивилися на мене, як на пса непотрібного, і лукаво посміхалися, а злі люди тішились моїм горем. Чорна пелена накрила мої очі. Серед білого дня я не бачив сонця. Тільки вночі виходив у поле, падав на коліна і молився просто неба. А молитвою моєю був тяжкий стогін і ридання. Лише два слова міг вимовити: Боже, поможи! У розквіті літ я відчув, що душа моя спалена, а життя – прожите. Безодня відкрила свою пащу переді мною, і я чекав кінця...

Та раптом, серед цієї тьми, я побачив промінь світла – промінь, який осінив мій розум. Затріпотіло моє серце надією і ожила моя душа. Мій добрий Ісусе! Я впізнав Тебе! Це – Ти, Господи, прийшов до мене, найостаннішого грішника на цьому світі, Ти подав мені руку помочі й витягнув мене з пропасті. В той час, коли світ засудив мене на погибель, – Ти, Милосердний Боже, дав мені право на життя. Ти обтер мої сльози й вилічив зранену душу. Ти подав мені цілющої води й підняв мене на ноги. Чим віддячу я Тобі, мій добрий Спасителю, за Твою безмірну ласку? Мій любий Ісусе! Візьми моє життя, мою душу й тіло! Віднині моє серце належить тільки Тобі єдиному! Наповни все моє єство любов'ю до Тебе – Правдивого Бога! Не залишай мене ніколи, бо загину без Тебе! Зішли на мене силу Духа Святого, аби я йшов у світ апостольською дорогою, рвав пута диявола і сіяв, Господи, Твою Істину, Твою Правду й Любов. Ти бачиш, Всемогутній Боже, що сонечко, місяць і зірочки світять для Твоєї слави. Тож дай і мені, Господи, такої твердої віри та великої любові, такого способу життя, щоб і я світив для Твоєї слави! Амінь.

1987

ВІРШІ, ПІСНІ

СЕСТРИ

Привіт тобі, сестричко дорогенька!
Цвітеш, як вишня у саді.
Пливуть роки, і ти вже не маленька –
Потрібно крок зробити у житті.

Стань на коліна, помолися Богу
І долі в Бога попроси.
Ти маєш розум, маєш вроду –
Тож людям радість принеси.

Іди до світла через терни
І не лякайся перешкод.

Довірся Богу – Він поверне
На шлях нелегкий – до зірок!

Будь непорочна й чиста,
Як Мати в Господа була.
Шукай духовного намиста
І вирвешся з тілесного ярма.

Бо вік землі уже минає
І скоро станем на суді.
У кожного Отець спитає:
Який хосен приніс мені?

Чи була в Церкві щонеділі,
Чи день з молитви зачала,
Чи не зрікалась часом віри,
Чи душу чисту зберегла?

Отож, тримайся Церкви, сестро,
Цінуй свободу над життя.
Шануй людей, дивися в очі просто –
Тоді знайдеш нетлінного вінця!

1987

ЗА ВІРУ

Станьмо, друзі, в щільних рядах
За віру в Ісуса Христа!
До неба дістане в гарячих серцях –
Щира молитва свята!

Молимося, Боже, до Тебе, Всесильний –
Землю нашу рятуй!
В чистій вірі, єдиній
До свого приходу готуй!

Бо доля України в Твоїх руках,
За волю молитися будем!
Підемо в житті по тернистих шляхах,
Але свободу здобудем!

Хай нас у тюрми кидають,
Хай нас печуть і вогнем,
Хай на край світу зсилають –

Всі ми тортури знесем!

Будем боротись за віру до крові,
За правду життя віддамо!
Пам'ятаймо про муки Христові,
Щоб з неба спасіння зійшло!

1987

ГОЛОС З УКРАЇНИ

Славлять Бога християни
Від краю до краю,
Чути голос з України –
Поневоленого раю.

Церкви нищать, закривають
Атеїсти кляті,
Людей за віру розпинають
Комуністи – таті.

Степи безкраї потоптала
Більшовицькая орда,
Садки вишневі порубала
Загарбницька рука.

Хочуть духа закувати
В московські кайдани,
Щоб ніхто не смів сказати
Українець – християнин.

І кричать на цілий світ:
Дружба, мир, безпека!
Та кожний впізнає, як слід
Диявола червоного здалека.

Але духа не здолає
Банда з ворожого стану,
Бо завжди нас скріплює
Голос Божий з Ватикану.

Отак несе козацький рід хрест тяжкий на гору.
Вперед, брати! Останній вік – за Правду, за Віру Христову!

1987

МАМОНА

Я бродяга безталанний,
Волоцюга зроду.
Світ лукавий, препоганий
Тягне мене в воду...

І з прокльонами робота,
Аж вилазять очі,
Завжди є якась гризота
До пізньої ночі.

Хоче в морі утопити
Суєти земної,
Щоб рабом повік ходити
В проклятій неволі.

А лягають без молитви,
Як свиня до кучі.
Не смій про Бога говорити,
Бо такі слова колючі!

Всім байдуже, де свобода,
Аби черево напхати...
Їсти, пити, як худоба,
На перинах спати.

Про багатство і роботу
Вся у них розмова,
Давай життєву турботу,
Бо їхній бог – Мамона!

Але все так не буде, всьому прийде кінець.
Жадність погибель здобуде, а свобода – небесний вінець.

1987

ПОЧАЇВ

Почаїв. Лавра на горі,
Кругом ліси і небо голубе,
Здалека бані видно золоті –
Господь створив все те.

Немічні, безсилі і сліпі,
Без рук, без ніг, каліки
Співають набожні пісні
І славлять Господа навіки.

З цілого світу люди йдуть
Вклонитися святій горі,
До Матері-Заступниці несуть
Свої печалі і жалі.

О, Мати Божа, заступись
І змилуйся над нами!
За нас до Сина помолись, –
Взивають християни.

1987

ЧЕРНЕЦЬ

Живе чернець в монастирі,
Людські душі сповідає.
Від ранку аж до пізної зорі
Ніколи спокою не має.

Як батько відчуває
На серці кожну рану.
Безпомічних скріпляє,
Пригніченим дає розраду.

Йому ж нелегко сповідати
На цій долині сліз,
Виноградник обчищати,
Щоб диким він не ріс.

Він добрий і смиренний,
Тепло й любов несе,
І погляд той блаженний,
Бо за Христом відважно йде.

1987

НЕ СЕРДИСЬ

Мій друже – не сердись
І зла не пам'ятай.
За ворога молись,
Добром перемагай.

Зірочка в небі
Життя пророкує,
Квіточка в полі
Усмішку дарує.

Як сонечко будь,
Теплом обігрій.
Образу забудь
І радість посій.

Серце в людини
Любов'ю засяє
І кожної днини
Про Бога згадає!

1987

ДИТИНСТВО

Виріс я в селі,
З малого пас корови.
Скавав, як коник по траві,
Не знав ніякої тривоги.

Ставав раненько на зорі,
Росою очі протирав.
Цвірінькали під дахом горобці,
А я в думках ще спав.

Напився молока,
З'їв окраєць хліба,
Під паху взяв м'яча
І вислухав накази діда.

Тай покотився за село,
Як той Котигорошко.
На серці радісно було –
Стелись моя дорожко!

1987

СОЛОВЕЙКО

В небі місяць понад хмари
Плаває тихенько.
В темнім гаю сам, без пари,
Плаче соловейко.

Плаче бідний на калині –
Душу роздирає.
Чому так сумно цій пташині,
Чого так серце крає?

Отак щебече серед ночі –
Тишу розганяє.
Невже і він на цьому світі
Доленьки не має?

О, доле ж моя, доле!
Признайся, де ти бродиш?
Пішла у чисте поле –
Вже більше не приходиш...

1987

ВЕРШИНА

Безпристрасне життя –
То є вершина світу!
Блаженна та душа,
Що досягла того обіту;

Що здатна тіло умертвити,
Лукаві погляди, думки,
Завжди боротися і жити –
Для світлої і кращої мети.

Хай будуть ті слова,
Як меч духовний від спокуси
Для християнина-борця,
Щоб пережити землетруси.

Щоби встояти на дорозі
Праведному чоловіку,
Перетерпіти в ласці Божій
Зло й неправду цього віку.

Щоб доля не зламала
Того, хто хоче правди,
Кого біда чекала
В тяжку годину зради.

І Бог тому допоможе,
Хто на вершину йде,
Той пристрасть переможе
І світло людям принесе!

1988

РАБИ: ПРОСНІТЬСЯ!

Раби: просніться!
Вилізьте з ярма!
До Бога помоліться,
Аби щезла тьма.

На порох зітріть
Всі рабські думки.
Свободу любіть
І вперед – на штики!

Порвіть кайдани
Мертвого життя,
Бо сонними застане
Вас Праведний Суддя.

Краще в бою на полі
Віддати життя,
Ніж гнити в неволі
І чекати кінця!

1988

ЧЕРЕЗ ТЕРНИ – ДО ЗІРОК

Через терни – до зірок
Ми за Господом ідем.
З потом, кров'ю кожен крок –
Царя-Бога визнаєм.
Богу вірно послужити
Хочем за життя.
Терпеливо все зносити,
Щоб помилував Суддя.

Нам Христос вказав дорогу,
Аби сіяти добро.
Твердо вірим в перемогу,
Щоб пропало зло.
Царство Боже той заслужить,
Хто з любов'ю хрест несе,
Хто лиш правді служить,
Христа Богом визнає.

1988

ДРУЖЕ (переклад)

Як ти на світ рожденний
Під щасливою зізною,
І всім так щедро наділений
Всевишнього рукою.

Іди туди, де брат твій лле
В роботі піт рясний,
Туди, де слабшого гніте
І зневажає сильний.

Іди туди, де ближній твій
В тяжкому горі змагає,
Стрічає кожний день в журбі,
З сльозами проважає.

Будь чоловіком – презирай
Нуждою обтяжених.
Будь чоловіком – захищай
Безсильних, пригноблених.

1988

В ЧАСІ РОЗПУКИ (Молитва)

Я грішний чоловік   Гріхи оповили

До Бога взиваю,   Душу мою,
Кричу на весь світ,   Злі духи зробили
Спасіння благаю.   Справу свою.

О Боже мій милий!   Вічній муки
Дай руку свою,   Чекають на мене,
Бо я вже безсилий   В часі розпуки –
В пропасть іду.   Спасіння лиш в Тебе.

Помилуй, спаси,
І пропасти не дай!
До неба візьми –
Там, де вічність і рай.

1988

ВАСИЛИНКА

В нашій хаті є дитинка,
Звати гарно – Василинка.
Має носик, як курносик,
Очка, як зернятка,
Вушка, як горнятка.
Ножки скачуть, ручки тоже –
Всі цілують, хто як може.

1988

ЖИТТЯ НЕ ПОВЕРНЕШ

Роки за роками минають швиденько –
Життя не повернеш назад!
Юнацькі мрії, дитячі надії –
Все пролетіло, мов птах.

Стою я під дубом тай думку гадаю,
А серце від зради болить!
Де ж правда на світі, де вірні друзі,
Чому розлетілись у мить?

Піду я у поле і вітер обійму –
Йому я розкажу про все!
Як душу розбили підступні люди,
Ще й потоптали святе.

О Боже, мій милий, подай мені сили,
Терпіння і ласки з небес!

Кохати свободу, боротись за віру
І нести з любов'ю свій хрест!

1988

БАЙКА ПРО ОРЛА ТА КУРОЧКУ РЯБУ

У просторах небесних Орел ширяє,
Тішиться світом, Творця величає.
Аж раптом побачив з висоти своєї
Курочку Рябу, що порпалась в гної.

Здригнувся Орел, і взяв за мету –
Вищих ідей навчити Рябу.
До неба Курочку підняти,
Щоб їй на волі радісно літати.

На високі банти Курочка сідає,
Під наглядом Орла науку зачинає.
Закудкудакала, пишно надулась,
Взяла старт і крильцями змахнула.

Та й впала на гній – тяжко зітхнула...
А там – хробаки.
Скоро дзьобать зачала,
Про науку Орла вмить позабувала.

Курко Ряба! – кричить Орел до неї;
Лишись хробаків, думай про вищі ідеї!
Поглянь на небо, яка краса;
Там щастя, там воля свята!

А Курка Ряба йому відповіда:
Нащо мені небо та ідея твоя.
Тут хробаки – ото життя!
Байку цю мабуть люди прочитають,
А між пернатими і себе впізнають.

1995

КЛИЧ ДО НЕСКОРЕНИХ

Поглянь, брате любий, на рідну Україну,
На знищений ордами край.
Візьмися за зброю, Борись до загину –
Правду й Свободу захищай.

| 2 рази

|

Серце козацьке, бандерівська кров –
За Україну на смерть завжди готов!

Приспів: За її волю, кращую долю –
На смерть, на смерть готов!

О, Ненько кохана, розп'ята Україно,
Скатована земле моя.

За твою свободу, за щастя народу – | 2 рази
З любов'ю віддам я життя. |

Приспів:
Хай Бог нам допоможе в цю тяжку годину
З руїни підняти народ.
Щоб знов над степами, над синіми горами | 2 рази
Слава лунала з висот! |

Приспів:

1996

ПІСНІ З НОТАМИ

СОЛОВЕЙКО

Повільно-тужливо

Вне - бі мі - сяць по - над хма - ри пла - ва с ти -
втем - нім га - ю сам без па - ри пла - че со - ло
хень - ко вей - ко. Пла - че, бід - ни й на ка - ли - ні,
ду - шу роз - ди - ра - є. Чом так сум - по цій пта
ши - ці, чом так сер - це кра - є?

Пісні з нотами

В небі місяць понад хмари Отак щебече серед ночі –

Плаває тихенько. Тишу розганяє.
В темнім гаю сам, без пари, Невже і він на цьому світі
Плаче соловейко. Доленьки не має?

Плаче бідний на калині – О, доле ж моя, доле!
Душу роздирає. Признайся, де ти бродиш?
Чому так сумно цій пташині, Пішла у чисте поле –
Чого так серце крає? Вже більше не приходиш...

1987

ЖИТТЯ НЕ ПОВЕРНЕШ

Повірно Дт Дтб Гт Гтб

Ро - ки за ро-ка-ми ми на-ють шви-день-ко Жит - тя не по-вер-неш на
зад! Ю - наць - кі - ї мрі - ї, ди - тя - чі на - ді - ї
Все про - ле - ті - ло, мов птах! Ю... птах!

Роки за роками минають швиденько –
Життя не повернеш назад!
Юнацькії мрії, дитячі надії –
Все пролетіло, мов птах.

Стою я під дубом тай думку гадаю,
А серце від зради болить!
Де ж правда на світі, де вірні друзі,
Чому розлетілись у мить?

Піду я у поле і вітер обійму –
Йому я розкажу про все!
Як душу розбили підступні люди,
Ще й потоптали святе.

О Боже, мій милий, подай мені сили,
 Терпіння і ласки з небес!
 Кохати свободу, боротись за віру
 І нести з любов'ю свій хрест!

1988

КЛИЧ ДО НЕСКОРЕНИХ

Marziale Maestoso

По - глянь, бра-тєлю-бий, на рід-ну У-кра-ї-ну, на зни-ще-ний ор - да-ми
 край, ві - зьми-ся зазбро-ю, бо-рись до за-ги-ну, Пра-вду й сво-бо-ду за-хи
 щай. Сер - це ко-заць-ке, бан-де-рів-ська кров. За Ук - ра-ї - ну на
 смерть зав - жди го - тов! За її во - лю, кра - шу - ю до - лю -
 - На смерть, на смерть, го - тов!

Поглянь, брате любий, на рідну Україну,
 На знищений ордами край.
 Візьмися за зброю, Борись до загину — | 2 рази
 Правду й Свободу захищай. |

Серце козацьке, бандерівська кров —
 За Україну на смерть завжди готов!
Приспів: За її волю, кращую долю —
 На смерть, на смерть готов!

О, Ненько кохана, розп'ята Україно,
 Скатована земле моя.
 За твою свободу, за щастя народу — | 2 рази
 З любов'ю віддам я життя. |
Приспів:

Хай Бог нам допоможе в цю тяжку годину
З руїни підняти народ.
Щоб знов над степами, над синіми горами | 2 рази
Слава лунала з висот! |
Приспів:

1996

ВІТАННЯ

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

*Життя нам Бог нове дає, минула вже неволя –
Свобідно серце в груди б'є, настала краща доля.*

Бадьоріться! Я переміг світ (Ів.16:33). Цими словами Ісус Христос потішав своїх учнів у важку хвилину, а потім добровільно пішов на страшну смерть заради спасіння людського роду. Ось вершина Божої любові! Сам Бог зійшов з неба, став людиною і приніс себе в жертву, а нам вказав дорогу боротьби за краще життя і Царство Боже. Смертю переміг смерть і воскрес на третій день. З воскреслим Ісусом воскресає і наша рідна Україна. Як кожна людина потребує чистої води, так душа – правдивої Церкви. Тільки тоді ми станемо щасливими і вільними, коли полюбимо Бога понад усе, а свого ближнього, як самого себе.

Мої дорогенькі в Христі Ісусі! Зичу вам блакитного неба й золотого колосся, щастя, здоров'я, сильного духу до життя, твердої віри і любові на многая і благая літа!

Христос Воскрес і правда з Ним! Воістину!

1992

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

*Сталося велике чудо серед нас –
Народився в Вифлємі Христос-Спас.*

Дорогі країни! З любові до бідних грішників сам Бог стався людиною і прийшов у цей світ не карати, а милувати і спасати. Дитятко-Ісус народилося у вбогій холодній стаєнці, щоб усіх пригорнути до себе: бідних і багатих, хворих і здорових, веселих і сумних. Першими, хто привітав Творця Вселенної, були мудреці зі Сходу. Вони Йому поклонилися і принесли дари. Золото – як цареві неба і землі, ладан – як Богові, миро – як людині. З тієї хвилини зачалася нова ера – наука любові, милосердя і всепрощення огорнула світ. Богочоловік назвав блаженними тих, що плачуть, а щасливими гнаних за

правду й віру. Ті, що перебували в темряві, побачили світло, конаючі – надію, пригноблені – свободу, а весь рід людський – Божу любов і дорогу до щасливої вічності.

Христос навчив добром перемагати зло, терпеливо зносити всі прикрощі, хвороби та страждання цього світу, боротися за справедливість і з любов'ю нести свій хрест.

Мої дорогенькі! Хай у ваших серцях загориться ота сильна віра до Бога, яка дасть вам можливість колись зустрітися в небі зі всіма святими, рідними й друзями, дідами й прадідами, котрі вже давно відійшли у вічність. Не шукайте щастя на землі, вгору піднесіть серця – там небо і радість, там правда і воля свята!

Веселих Різдвяних свят зичу всім людям доброї волі.

1993

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Земленька зі сну збудилась, в трави, квіти – замайлась.

Звір і птичка веселиться, миром Божий світ краситься.

Слово стало Тілом і оселилося між нами (Ів.8:14). Сам Бог стався людиною і народився від Духа Святого та Пренепорочної Діви Марії-Богородиці. Засвітив людям, що сиділи в темряві, світло правди і свободи. Благодать же та істина прийшла через Ісуса Христа (Ів.1:17). З любові до бідних грішників Він дав себе розіп'яти і тим самим переміг диявола. Смертю на Хресті смерть подолав і відкрив людям дорогу до неба, а на третій день воскрес і доказав, що Він є Бог і Володар над смертю і життям.

Мої дорогенькі брати і сестри в Христі Ісусі, любі діточки! Прийміть найщиріші вітання з нагоди Воскресіння Господнього. Хай воскреслий Ісус завітає в цей радісний день у серце кожної знедаланої людини і подасть надію на краще життя в небі, бо на землі ми тимчасово у мандрівці. Бажаю всім твердої віри та сильного духу до життя, любові й терпіння на многая і благая літа!

Люди! Мир дав Бог з небес: Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

1993

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

Во Вифлеємі нині новина:

Пречиста Діва зродила сина.

Серед темної ночі дивне світло б'є в очі. Що це за тайна сталася нині? Бог з'явився в тілі (1 Тм.3:16) в бідній ясині. Людський розум не може досягнути того, що Месія – Христос, як дитя на світ прийшло.

Найперше поспішили бідні пастухи Ісусика малого привітати, а згодом, зі Сходу, три побожних царі, щоб поклін Йому віддати. Ось зустріли Марію і Йосифа з дитятком, що лежало в яслах, як маленьке ангелятко. Це дитя сповите – сам Господь, Ісус Христос, Спаситель світу. А народженням своїм встановив закон любові, Царство Боже дасть усім, хто лиш хоче правди й волі.

Спішім і ми сьогодні всі до храму Божого, щоб привітати Ісусика новонародженого. Хай Різдво Христове принесе в кожную українську родину мир і любов та долю щасливу. З вогнем у серці й вірою в душі святкуймо разом нині Різдво Христове, мої дорогі, по всій Великій Україні! А як будемо жити в згоді, в дружній хаті, в дружнім роді – отоді над нашим краєм ясне сонечко засяє.

Христос ся Рождає!

1994

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Земленька зі сну збудилась, в трави, квіти замаїлась.

Звір і птичка веселиться, миром Божий світ краситься.

В цей радісний день воскресіння Христа хочу, щоб збулась наша спільна мета: щоб Церква з руїни тяжкої повстала, а в Україні – правда й воля панувала. Щоб діти козацькі про Бога все знали, Пречисту Діву Марію з Ісусом величали. Щоб благородні мали серця і не боялись за віру та правду віддати життя. Щоб найбільше свободу кохали і через терни до зірок відважно прямували. А тим, хто нині в цьому світі страждає, хай воскреслий Ісус ласкою засяє. Бо віра й надія в майбутнє життя дасть сили донести той хрест до кінця. Хай молитву нашу милосердний Бог почує і в рідній Україні краща доля запанує.

Люди! Мир дав Бог з небес – Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

1994

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

У Вифлеємі сталося чудо! Збулося пророцтво Ісаї 800-літньої давності: дадуть йому ім'я Чудесний поради́ник, сильний Бог, Отець дові́чний, Князь миру; ось Діва зачала і народила Сина (Іс. 7:14-9:5). Сам Бог зійшов з неба і прийняв на себе людське тіло, щоб спасти світ. Сталася велика благочестя тайна: Бог з'явився в тілі (1 Тим. 3:16).

У той час, коли весь світ стогнав у ярмі безбожної Римської імперії, коли людство за гріхи свої очікувало кари з неба – саме тоді прийшло спасіння. Господь прийшов на землю, щоб воскресити віру в людських серцях, запалити вогонь любові до ближнього, подати надію на краще життя в небі. Наука Христа і сьогодні є актуальною. Ще один новий рік подарував Бог людям. Для чого? Звичайно, для покаяння. Господь довготерпеливий і багатомилостивий. У цей різдвяний час маленький Ісусик своїми рученятами хоче пригорнути до себе цілий світ, щоб на Кавказі й в Україні, на Балканах і в Росії опам'яталися люди та кинули гріх.

Мої дорогенькі! Погляньте на небо, як зірочки мерехтять, як місяць між ними пливе. Хто їх створив і для чого це все? То Бог милосердний знак нам дає, що вище над нами є небо святе. Там Діва Марія сумних потішає, а маленький Ісусик знедолених благословляє. Спішім і ми робити добро, щоб наше серце спокій знайшло, бо скоро

минеться наше буття, торуймо чисту дорогу до вічного життя. Веселих Різдвяних свят і щасливої долі зичу всім людям доброї волі.

1995

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Мої дорогенькі! Від щирого серця вітаю Вас із світлим празником Воскресіння Ісуса Христа! Це свято є днем перемоги життя над смертю, добра над злом і світла над темрявою. Тисячоліттями змучений світ очікував приходу Месії – Сина Божого, котрий добровільною смертю на хресті викупив людство з неволі гріха й відкрив дорогу до раю. Яка подиву гідна і жертвна любов Творця до своїх заблуканих овечок! Христос-Бог упокорив себе до ганебної смерті на хресті, щоб спасти нещасного грішника; а на третій день воскрес і явився своїм учням, щоб укріпити їх у вірі, надії і любові.

Ця радісна вістка-євангелія розійшлась по всій Вселенній і сьогодні витає над Українським Краєм. Хай Пасхальне миролюбне ягня завітає в кожную родину і запалить вогонь у пригаслих серцях, щоб ніхто не загинув. Хай воскреслий Ісус ласкою засяє тим, хто в цьому світі тяжко страждає. Дай, Боже, здоров'я кожній людині, щастя і долі по всій Україні; жити й боротись проти гріха, щоб збулась наша спільна мета – діти козацькі, щоб на волі виростали і своїм життям Бога прославляли! Воскрес Ісус! Воскресне Україна!

1995

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

В цей день Різдва Христового розважмо про те, яка велика благочестя тайна сталася у Вифлеємі майже дві тисячі років тому. Сам Бог зійшов на землю заради нашого спасіння. Всемогучий Ісус Христос прийняв на себе немічне людське тіло (Ів.1:14). Володар Вселенної стає маленьким дитятком, яке народилось у вбогій стаєнці, щоби вогнем любові пригорнути до себе весь знедолений світ. У той час, коли люди стогнали в ярмі безбожної Римської імперії і їх примушували поклонятись дерев'яним та кам'яним ідолам, коли всі очікували кари подібної до потопу – з неба прийшло спасіння. Месія-Христос, тобто Помазаник Божий, приніс людям добру новину – євангеліє. Він назвав блаженними – щасливими тих, що плачуть, і вбогими духом тих, що чинять милосердя і переслідувані за правду, бо їхнє Царство Боже. Радійте і веселіться всі, хто страждає на цій землі, бо нагорода ваша велика на небі!

В цей час Різдва оглядаємось на прожиті літа й бачимо, що смерть жене, а час втікає, життя минає – лиш вічність чекає... Невже ми народились, щоб їсти, пити, спати і життя марнувати; неville ми розстались з нашими рідними, дідами й прадідами, котрі скоріше від нас відійшли у вічність? Яке магічне слово вічність... Якою вона буде і де? Чи хочемо ми вічно жити з Богом у небі, чи любимо Ісуса й Марію?

В тих роздумах серед темної ночі дивне світло б'є в очі. Що це за тайна в бідній ясині сталася нині? Бог з'явився в тілі (1 Тм. 3:16). Першими, хто привітав Месію, були бідні пастухи, а за ними три мудреці зі Сходу спішають поклін Йому віддати.

В дар принесли золото – як Цареві неба й землі, ладан – як Богові, миро – як людині. З того часу весь світ перемінився, бо настав закон любові: прощати всім, щоб і нам Отець простив, молитися за тих, що ходять в темі, добром перемагати зло.

Мої дорогі! В цей радісний день хочу побажати Вам міцного козацького здоров'я і сильного духу до життя, твердої віри в Бога й терпіння до кінця. Хай Різдво Христове принесе в кожную родину волю і правду та долю щасливу. Хай мир та любов поміж нами витає, а ласка Божа над Україною засяє.

Христос ся Рождає! Славимо Його!

1996

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував, і нам дарував життя вічне, поклоняємось Його тридневному воскресінню.

Мої дорогенькі! Доти чоловік є нещасним, бідним і сліпим на цьому світі, доки не має віри в своєму серці до правдивого Бога – Ісуса Христа. Ще ні один чоловік не забрав із собою в тамтешній світ золота й срібла, хати й машини. Все марнота, все порошок і прах. З усього майна у хвилині смерті залишиться тільки одне – те, що дав убогому. Тож спішим творити добро, щоб мати з чим прийти на Суд Божий. Їсти, пити і спати – це й тварина може інстинктивно робити. Ми ж називаємо себе людьми. В чім різниця? А в тім, що маємо розум і свободну волю. Наша душа є безсмертна, і вона ніколи не помре. Від того, як ми жили на цій землі, буде залежати наша вічність. Якщо віримо в Бога й робимо добро – будемо в небі, якщо не віримо в Бога й робимо зло – будемо в пеклі вічно (Мт. 25:46). Так сказав Бог – Ісус Христос, який зійшов із неба, стався людиною і дав себе тяжко замучити, щоб за таку страшну ціну відкупити рід людський з неволі гріха. Цим Він доказав свою безмежну любов до бідних грішників і цим самим ввесь світ пригорнув до себе.

Дивним є Боже провидіння, бо першим до раю пішов розбійник св. Дизма, що був розп'ятий із Христом праворуч і перед смертю покався: “Ісусе, згадай про мене, як прийдеш у Твоїм царстві”. До нього, першого в історії людства, сказав Христос: “Сьогодні будеш зо мною в раї” (Лк. 23:42,43). Серцем сокрушеним і смиренним Бог не погордить (Пс. 50). А на третій день, Всемогучий Бог – Ісус Христос, сам себе воскресив і протягом 40 днів являвся людям, щоб повірили в силу Божу і зрозуміли, що й вони по смерті воскреснуть. Спочатку Ісус з'явився Марії Магдалині, 12 апостолам, а потім 500 учням. Ці свідчення вони описали й передали нам, щоб ми вірили в Ісуса Христа, бо Він – Правдивий Бог і життя вічне (1 Ів. 5:20).

Він вдруге прийде зі славою судити живих і мертвих, а Його царству не буде кінця. Тож закликаю Вас, мої дорогі, покинути гріх і зненавидіти зло, вірити в Бога й робити добро, щоб діти ваші здорові виростили і в нагороду від Бога щасливу долю дістали. Будьте вільними, бо Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

1996

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

Дорогі країни! Вже вкотре бачимо чудо від Бога – народжується маленьке Дитятко-Ісусик і своїм приходом у цей сумний світ приносить людям велику радість і надію, що так все не буде. Дві тисячі років тому весь світ стогнав у ярмі поганської Римської імперії і здавалося, що вже кінець, що ніхто не дасть ради з такою потужною машиною зла. Так думала більшість, але з тим не мирилися Божі діти вибраного народу, які очікували на прихід Месії – Христа. Вони ревно дотримувались заповідей Божих, постили і молились, покутували й приносили в жертву свої чисті серця, віруючи в те, що в Бога не буває нічого неможливого.

І почув Господь благання тих, що не схилили своєї голови перед дикими безбожниками, що не продали свою совість зайдам – окупантам. По їх вірі й молитві відкрилося небо – і Бог з'явився в тілі (1 Тим. 3:16). Месія прийшов у цей світ не в пишних палатах і не в золотих шатах, а як бідне дитятко в убогій стаєнці на сінній в'язанці, щоб кожна людина мала доступ до Нього. Прийшов і дав ув'язненим свободу, а засмученим – надію, всьому ж людству радісну вістку-євангеліє про Царство Боже, про вічне й краще життя, яке очікує нас після смерті – буде небо нове і земля нова (Од. 21:1).

Історія повторюється і знову Христос народжується. Приходить у цей модерний і зматеріалізований світ, в якому немає правди й свободи душі, а панує злочинство, продажність і безбожне насильство над людською гідністю. “Зупинись людино! – каже Ісус, – перестань ловити вітер у сітку на перехрестях життя, бо все, що робиш не для Бога – це все марнота; поглянь на небо, яка краса – там воля і правда свята”.

Мої дорогенькі! Скріпім свої серця сильною вірою до нашого небесного Творця! А Бог всесильний нам допоможе пережити трудний час, за правду в серці й чисту совість – Він потішить нас. Хай Різдво Христове принесе в кожную родину волю і правду та долю щасливу, щоб усміхнулася зболіла душа і в Різдвянім Ісусі спокій знайшла. Хай в новому році поміж нами згода і любов витає, а над Україною ласка Божа засяє. Христос ся Роджає! Славимо Його!

1997

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

Мої дорогенькі, всемогучий Бог призначив нам жити на переломі тисячоліть. У своїх роздумах віддаємо минуле Божому Милосердю, а майбутнє поручаємо Божому Провидінню. З трепетом в душі і надією у серці робимо крок у третє тисячоліття. За стародавнім українським звичаєм розпочинаємо цей Новий Рік радісною вісткою про народження Ісуса Христа-Месії-Помазанника Божого, який дві тисячі років тому приніс спасіння людському роду. “Бог з'явився в тілі” (1Тм. 3:16) і замість карати – прийшов прощати, лікувати, воскрешати і вчити любові.

Минуло дві тисячі літ християнства... і сьогодні ми є свідками того, що людина, яка сотворена на образ Божий і подобу – все більше відвертається від свого Творця і повертається до поганських звичаїв, хоче жити за дикими законами джунглів. За всю історію людства на 200 років війни припадає лише 5 років миру. У світі панує насильство і жорстокість, пиятика і розпуста. Люди, що мають розум і свободну волю, відкинули Христа і поклоняються мамоні. Бачимо, що буде кінець світу. Як риба гине без води – так і людина гине без Бога. “Негайно по тих днях скорботних сонце затмиться, місяць не

дасть більше свого блиску, зорі падатимуть з неба і захитаються небесні сили. Тоді на небі з'явиться знак Сина чоловічого, і тоді усі племена землі битимуть себе у груди й побачать Сина чоловічого, коли він приходить на небесних хмарах з потугою та славою великою" (Мт. 24:29-30).

Любі друзі, у цьому столітті кожному з нас доведеться зустрітися з Христом і здати рахунок свого життя. Поки сонце світить – спішім робити добро; прощаймо всім, щоб і нам Бог простив; з любов'ю несім тягарі щоденного життя і молимося одні за одних, щоб нам стати святими дітьми Божими і наслідувати Царство Небесне та життя вічне. Бажаю Вам міцного здоров'я і сильного духу, радості і щасливої долі. Жийте згідно закону свободи так, щоб не боятися смерті. Будьте мужні і не бійтеся визнавати Ісуса Христа своїм Богом; несіть цьому змученому світу вищу божественну любов, щоб за Вашими вчинками інші пізнали, як добре жити з Богом. Хай Пречиста Діва Марія, яка у вбогій стаєнці оберігала Немовлятко-Ісуса, оберігає Ваші родини і нашу рідну Україну! Веселих Вам Свят і щасливого Нового Року у третьому тисячолітті!

З пошаною і любов'ю – недостойний о. Ігор Цар.

2000

СТАТТІ

ДА БУДУТ ВСІ ЄДИНО!

Одним з найбільших святих українського народу є священномученик Йосафат – Іван Кунцевич, архієпископ Полоцький. Він є покровителем Української Греко-Католицької Церкви. В тропарі празника співаємо: "Світильником світлим ти засяяв, священномучениче Йосафате, бо як пастир добрий віддав життя своє за вівці". Хто ж він був, цей добрий пастир, що вимолив собі в Бога ласку мучеництва, заради з'єднання українських церков?

Народився 1580 року в м. Володимирі-Волинському. З дитячих літ ходив до Свято-П'ятницької церкви, де любив молитися на самоті перед розп'яттям. І ось, одного разу, з проколеного ребра Христа Спасителя впала іскра Божої ласки в серце маленького Іванка. Відтоді він загорівся великою любов'ю до Ісуса і постановив у всьому Його наслідувати. Бажання стати святим привело молодого юнака до монастиря ЧСВВ у Вильні, де він прийняв чернече ім'я Йосафат. Спочатку вивчав писання св. отців і богословські науки, до яких додавав безперестанну молитву та строгі пости. Спав на твердому ліжку, а часто й на голій землі. Плечі стискав ланцюжком, повним гострих дротиків, що впивалися в тіло. До самої смерті носив на собі власняницю замість сорочки. Кожної ночі бив нагайкою своє тіло, аж до крові, просячи в Бога ласки мучеництва за святе з'єднання церков. Одного разу знайшли його на снігу так окровавленого і прозяблого, що не мав сили дійти до келії. Ось таку ревність мав св. Йосафат до Бога й любов до своїх ближніх, бажаючи своїми стражданнями та терпінням уподібнитися до Христа й віддати своє життя за спасіння церкви й народу.

По місту пішла вістка про молодого затворника, і до нього стали масово горнутися люди. Святий Йосафат був поставний, вродливий, мав чудовий ангельський голос. Своїми розумними й запальними проповідями розбивав найзакаменіліші серця грішників і робив з них Божих овечок. Монаша братія збільшувалась і обрала св. Йосафата настоятелем, а 1614 року Митрополит Київський Венямин Рутський іменував його архимандритом нововідродженого василіянського чину. Вже за життя люди вважали Йосафата святим і великим Божим Слугою. Силою молитви він творив чудеса, а любов'ю та ласкою перемагав зло.

Побожні люди часто бачили, під час освячення на Службі Божій, св. Йосафата осяяного дивним чудовим світлом й окруженого святими ангелами, або по св. Причастю на благословенні: “Завжди, нині...” бачили маленького Ісуса, що благословляв присутніх людей, а побіч янгола в дияконських ризах. Ці чуда засвідчили перед канонізаційною комісією численні свідки.

У 1617 р. св. Йосафат став єпископом Полоцьким. Зі сльозами на очах мешканці Вильна прощалися зі своїм пастирем; багаті й бідні проводжали свого вчителя й отця на нове місце апостольської праці. Полоцьк прийняв його дуже величаво, але насправді єпархія мала сумний вигляд. Духовенство було без найменшої освіти, церкви та монастирі перебували в руках світських людей. Що хто хотів, те й робив, навіть у неділю й свята не правили Служби Божої. Св. Йосафат з великою ревністю взявся за працю, аби повернути людей до правдивої Церкви й віри, до побожного життя. Піст, молитва та милостиня, строгість до себе й лагідне ставлення до грішників зробили своє. У короткий час єпархія зачала процвітати. Особливо бідні люди горнулися до св. Йосафата, любили його й шанували, як рідного батька.

Проте вороги християнства не хотіли, щоб на Україні була одна православна католицька Церква, з'єднана з апостольським престолом, як за часів Володимира Великого. Їхній девіз був: “Роз'єднуй і пануй!” Тому поставили собі за мету – вбити св. Йосафата. Мученицька смерть його не заскочила. Він давно її бажав, про неї говорив і готувався. Бажання вмерти за правду Божу й віру св. Йосафат вважав найбільшим щастям, бо, за словами Христа, немає більшої любові, як той, хто душу кладе за свого ближнього. Ось його передсмертні слова: “Дай Боже, щоб я пролив свою кров за заблукані овечки, щоб усі спаслися і прийшли до пізнання правди та, визнавши єдність, зберегли взаємну любов”. 25 листопада 1623 року збулися його слова. Загинув св. Йосафат у м. Витебську від рук найманців-убивців, які зарубали його сокирою, прострілили двома кулями голову й довго знущалися над мертвим тілом. Прив'язали до ніг великий камінь, завезли по ріці Двіні на милню за місто й кинули у воду. Та тіло піднялося вгору й поплило вверх проти течії, вслід за вбивцями. Ті, перестрашені, втекли. Серед білого дня настала над містом велика мряка, яка тривала п'ять днів, аж люди почали каятися й витягнули тіло з води. В сам день смерті всі жителі Полоцька бачили в стороні Витебська ясний стовб. Тіло св. Йосафата зложили в катедральній церкві м. Полоцька. Здригнулася ціла держава. 14 місяців не могли закрити гріб, бо був величезний наплив народу. Діялись чудесні оздоровлення, а тіло було немов живе. З 18 винувників вбивства, 17 навернулися до правдивої віри й покалися.

У 1645 році Йосафат був проголошений Блаженным, а 1867 року папа Пій IX проголосив Йосафата святим і мучеником за єдність Церкви. В 1917 р. Митрополит

Андрей Шептицький перевіз мощі св. Йосафата до Відня. У 1949 р. з благословення Папи Пія XII їх перевезли до Риму. 1963 року Патріарх Йосиф Сліпий після повернення з 18-літнього перебування у більшовицьких концтаборах і вимушеного переїзду до Риму в часі Другого Ватиканського Собору урочисто зложив мощі св. Йосафата в Базиліці св. Апостола Петра – першого єпископа й Папи Римського.

Як Митрополит Андрей, так і Патріарх Йосиф були великими почитателями св. Йосафата та ширителями його ідей з'єднання церков. Сьогодні мало хто знає, що ідею св. Йосафата продовжували Митрополит УГКЦ Йосиф Венямин Рутський і Митрополит УПЦ Петро Могила. Мета була одна – об'єднати Греко-Католицьку і Православну Церкви, створити на Україні Патріархат, з'єднаний з апостольським престолом у Римі. Але цьому спротивилися заможні українські магнати, яких підбурювали споконвічні вороги християнства та єдності українського народу. Ось головна причина нашої 300-літньої неволі... Та кров св. Йосафата не була даремно пролита. Кожний справжній українець-християнин мав перед собою взірець до наслідування. Чудові слова сказав Патріарх Йосиф Сліпий: “Нехай св. Йосафат, як вірний син Церкви й народу, аж до перемоги веде наш нарід. Він боронив єдність Церкви й народу весь свій вік. Навіть у Полоцьку на Білорусі він почувався русином-українцем, а про єдність Церкви переконував і київських печерських монахів. Його сильна характерність і геройська святість життя мусить і нас підбадьорювати та заохочувати йти його стопами, хоч би це також коштувало нас жертви, бо принести її треба, якщо йдеться про добро Бога, Церкви й народу”.

Молімося сьогодні й ми до св. Йосафата, щоб з'єдналися наші серця, бо найвищий час! Тоді, всемогутній Господь, пішле нам з неба Божу ласку, а Пречиста Діва Марія візьме нас під свій Покров, і буде в своїй хаті – своя правда і воля!

1992

ВІДБУЛАСЯ ПАНАХИДА

Осіннього дня, 15 жовтня, біля церкви святого Йосафата, що в Старому місті Кам'янця-Подільського, зібралися християни двох конфесій. На місці, де рік тому встановлено Хрест пам'яті жертв голодомору 1933 року, відбулася панахида. Її відправили священники Української Греко-Католицької та Української Православної Церкви Київського Патріархату. Вшановано пам'ять усіх тих, хто загинув під час голодомору, більшовицької та фашистської тираній.

По закінченні панахиди перед мирянами виступили отець Ігор Цар, отець Віктор Смоляренко та ряд інших кам'янчан, які відомі в громадсько-політичній діяльності міста. Вони віддали шану мільйонам загиблих українців, мирним селянам-хліборобам, представникам інтелігенції, Січовим стрільцям, воїнам ОУН-УПА, в тому числі найвідомішим борцям за волю України – Симону Петлюрі, Євгену Коновальцю, Роману Шухевичу, Степану Бандері. Останній 35 років тому, 15 жовтня, був підступно вбитий у Мюнхені за наказом Кремля.

Після виступів звучали українські церковні пісні. На завершення всі присутні виконали гімн “Ще не вмерла Україна”.

1994

СПОДВИЖНИК СВЯТОЇ УНІЇ, ЄПИСКОП-ІСПОВІДНИК ВАСИЛЬ ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ

Кожного року, в червні, маємо дві дати: народження і смерті єпископа УГКЦ Василя Величковського. Народився він 1 червня 1903 року в м. Івано-Франківську, в родині священника. Вже з юнацьких літ мав перед собою одну ціль – стати священником, щоб служити Христові й страждальній Україні. Разом з друзями-гімназистами записався в ряди Січових стрільців і був на фронті. 1920 року вступив до духовної семінарії у Львові, по закінченні якої вибрав дорогу монашого життя в Чині Найсвятішого Ізбавителя. Сім років був місіонарем на Волині й найближчим помічником Владики Миколая Чарнецького. Завдяки жертовній праці о. Василя справа Святої Унії успішно процвітала. Він робив неймовірні речі. Скликав людей в селі на віче, де буде вирішуватись дуже важлива справа їхнього життя. Люди з зацікавленням приходили цілим селом. Тоді о. Василь виголошував запальну проповідь про пекло й страшний суд, після чого відразу організовувалась церковна громада і починалось побожне життя в даному селі. Бачачи успіх нашої Церкви на Волині, поляки вирішили всіма способами їй перешкодити, а тому загрозили о. Василю тюрмою в Березі Картузькій. У своїх спогадах о. Василь писав: “Це переслідування зі сторони поляків-католиків було болючішим, ніж криваве переслідування зі сторони безбожників”. Величковському загрожували концтабором у Березі Картузькій, а тому він був змушений повернутися в Галичину.

Згодом о. Василя призначили ігуменом монастиря в Івано-Франківську. Люди з захопленням слухали його проповіді – зі сльозами на очах і з вогнем у серці. За це прозвали його Чемпіоном, бо в проповідях він був неперевершений. Відважно закликав людей боротися проти сатанинського фашизму й комунізму. 1941 року Митрополит Андрей Шептицький направив о. Василя Величковського з місією до Кам’янця-Подільського на запрошення місцевих греко-католиків. Вірні з великою радістю зустріли о. Василя в старовинній Миколаївській церкві. З усіх кінців міста й навколишніх сіл зійшлися люди, щоб послухати запальних проповідей славного місіонаря. Народ був спраглий слухати правду Божу з уст греко-католицького священника, бо ж все Поділля – їхні батьки, діди й прадіди належали колись саме до цієї Української Церкви. Підтвердженням цьому є те, що славний лицар подільської землі Устим Кармалюк був охрещений саме в УГКЦ. Віруючих було стільки, що о. Василь день і ніч перебував у храмі св. Миколая. Хрестив, сповідав, причащав, вінчав і проповідував, що ми, українці, повинні належати до одної православної католицької Церкви, яка була за часів князя Володимира Великого.

В цей час у Кам’янці відбувався семінар вчителів. Вони з великою радістю запросили туди о. Василя Величковського. Промова славного Чемпіона-проповідника глибоко вразила всіх. З його пропозиції постановили вивчати релігію в кожному класі українською мовою, і щоб всюди було розп’яття Ісуса Христа. Все це відбувалося під час німецької окупації. У своїх проповідях о. Василь говорив, що ми, українці, повинні бути вільними людьми і служити тільки Богові, а не всякому “дрантю”. За це “дрантя” фашисти засудили нашого отця до розстрілу. Але, на щастя, йому вдалося втекти до Галичини, переодягненим за візника.

Пізніше о. Василь перебував у Тернополі, де 11 квітня 1945 року його заарештували більшовики. Вивезли до Києва і там “гуманний советський суд” теж засудив його до розстрілу, бо знайшли в о. Василя книжечку, в якій була молитва “О, Мати Божа, захищай нас від червоної зарази!” Розстріл замінили на десять років тюрми у Воркуті. Після звільнення в 1955 році о. Василь поселився у Львові й там підпільно працював над спасінням людських душ, котрі не визнавали державної релігії. Також провадив вишкіл майбутніх греко-католицьких священників. 1963 року з мордовських таборів перевозили до Риму Главу УГКЦ Йосифа Сліпого. В одному з готелів Москви відбулося тайне рукоположення о. Василя Величковського на єпископа “Мовчазної Церкви”. В такий дивний спосіб підпільна Церква не залишилася без ієрархії на рідній землі.

2 січня 1969 року знову був арешт, потім суд і страшна тюрма на Донбасі. Владика тяжко захворів на серце і після трьох років каторги його насильно вивезли з України до Югославії на лікування, де проживала його рідна сестра. Преосвященний Владика Василь Величковський помер 30 червня 1973 року на чужині в Канаді. Мабуть, радий був би покійний Владика, щоб його тлінні останки спочили в рідній українській землі, яку так щиро любив.

Перед смертю він часто повторював, що більшовики знищили його тіло, але їм не вдалося зламати його духа. Отак мужньо скінчив своє страждальне життя один з Великих Синів українського народу, проповідник Христової Євангелії – Владика Василь Величковський. Що мав найдорожче – душу й тіло, кров і любов – все приніс у жертву Богові заради спасіння Церкви й поневоленої України. Бог прийняв його жертву й дав нам сьогодні свободу, але як ми нею користуємось і що робимо для того, щоб світ став кращим, з чим прийдемо на страшний суд? Спішім робити добро, поки серце в грудях б’ється, щоб не змарнувати життя. Наслідуймо геройські чесноти нашого українського мученика за віру в Ісуса Христа. Хай світлий образ сподвижника Святої Унії єпископа-ісповідника УГКЦ Василя Величковського буде заохоченням до жертвовної праці на теренах Східної України молодому поколінню священників, котрі відважаться полюбити хрест і свободу більше, як марноту цього світу.

1993

* Папа Іван Павло II, перебуваючи на українській землі у Львові 27 червня 2001 року, проголосив Блаженним Владика Василя Величковського. Протоігумен ЧНІ в Канаді о. Іван Сіянчук уклав гарний Молебень і Акафіст до Блаженного священномученика Величковського. А 16 вересня 2002 р. у Вінніпезі почалася церемонія перенесення тлінних останків Блаженного з цвинтаря до храму св. Йосифа. Коли відкрили труну, всі присутні завмерли в подиві й благовісті, бо незважаючи на те, що саму труну зачепило гниття, тіло Блаженного Василя не зазнало змін.

Обличчя і борода променіли святістю, а руки були тілесного кольору і тримали хрест. Всі були приголомшені, побачивши стан тіла, яке пролежало в землі майже тридцять літ. Блаженний Владика Василь лежав, як живий. Присутні наповнились Божим страхом. Одяг і труна швидко розпались, а нетлінне тіло помили, почистили і зодягнули в нові ризи.

З того часу до нетлінних мощів Блаженного Василя Величковського вервичкою потягнулися паломники з Західної Канади і США не тільки українського походження, а й

люди інших національностей та різних конфесій. Тут вони моляться і дістають чудесну поміч та оздоровлення; відчувається надзвичайна ласка Божа і піднесення.

Молімся і ми до Блаженного Священномученика Величковського, який нам рідний по крові і розуміє наші болі, щоб випросив у Бога кращу долю і волю для українського народу. Його життя є відбитком трагічної історії всієї України, через терни до зірок.

З промови Блаженного Василя 24.08.1972 р. (Канада).

...Передаю Вам привіт не тільки від молоді, але й від українського народу, що там живе ще й бореться, – передаю Вам привітання і від могил померших і погибших, що їх кости розсіяні не лиш по Україні, але й по далеких, далеких землях.

Передаю Вам привіт з землі волинської, де народилася наша велика поетеса Леся Українка, з села Колодяжного, біля Ковеля. Там в її рідній хаті я бачив брата Лесі. Він помирав, але стрінувся зі мною і я йому поміг приготувитися на дорогу до вічності. Люди в селі прийняли світло Божої правди і стали жити добрим українським християнським життям.

Будьте вірні Христовій науці і українському народові – тоді радше вмерете, згинете, а не зрадите свого народу. Найкраще це побачили в останніх роках, хто вірно витримав всі страждання і хто не зрадив українського народу. Це були ті, котрі були вірними Христові, котрих життя було оперте на Його науці, яка єдина є правдива, кріпка, сильна й вічна.

Гляньмо в історію нашого народу. Коли було найкраще життя в Україні? В часі козаччини. На Запоріжжі, над Дніпром, там була Січ, там жило наше славне козацтво. Це були герої нашого народу. ...Серед воєнного табору вони збудували церкву св. Покрови і в ній перед іконою-образом Пречистої кожної неділі й свята молилися.

Тому й я до Вас взиваю – Любіть Божу Матір, Пресвяту Богородицю. Не забувайте кожного дня вранці і ввечері молитися! Коли ввійдете в яку прикрість, нещастя, коли починаєте якесь важне діло-завдання – до Богородиці вдавайтесь, моліться, моліться, моліться! Пресвята Богородиця помагала нашим козакам перемагати татар, турків і всіх ворогів. Так і Вам допоможе Божа Матір у всіх справах Ваших перемагати всі труднощі й виходити переможно по шляху рідного народу і св. Церкви його. Пречиста Діва завжди допоможе Вам, щоб сповнило все аж до останнього Вашого віддиху. Амінь!

БАТЬКО ВОЛОШИН – З СЕРЦЯ КРОВ І ЛЮБОВ!

Цього року минає 55 літ з дня проголошення Карпатської України. Бог і час відкривають перед нами ще одну славну сторінку з історії нашого народу. Величавою постаттю постає перед нами священник Української Греко-Католицької Церкви о. Августин Волошин, який народився 17 березня 1874 року в с. Келечин на Закарпатті. Його батько, Іван, також був священником і дав йому початкову освіту. Разом з мамою Емілією вони зуміли прищепити маленькому Августинові любов до Бога й страждальної України. Закінчивши гімназію та духовну семінарію в Ужгороді, Августин навчався у вищому духовному закладі Будапешта. У 23 роки став священником і доктором теології. Заочно закінчив Ужгородський педінститут і став професором математики та фізики. Впродовж багатьох років був директором учительської семінарії, що відіграло важливу

роль у відродженні Закарпаття. Одночасно вступив до гуртка священників-народовців, які мали за мету врятувати українські церковні школи від закриття мадярським урядом. І це їм вдалося зробити. Минув час і мадярська окупація змінилася чеською. З благословення єпископа о. Августина вливається у народний християнський рух і стає послом до Празького парламенту. Активними дипломатичними заходами Батько Волошин рятує Закарпаття від нової словацької інтервенції. 1925 року Папа Пій XI відзначає одруженого священника о. Августина Папським Шамбеляном і благословляє його на тернисту дорогу для спасіння Церкви й України. У 1920-1938 роках о. Августин видавав єдиний на Закарпатті український часопис “Свобода”. Своєю титанічною працею Батько Волошин привів народ до проголошення Карпатської України. Це сталося 15 березня 1939 року в Хусті. Одноголосно о. Августина обрали Президентом. Затвердили національний жовто-блакитний прапор з тризубом і гімн “Ще не вмерла Україна”. Накреслили основні напрямки розвитку Вільної Держави.

Та недовго судилося тривати цій закарпатській свободі. Мадярські й німецькі фашисти, мов роз’ярені вовки, накинулися на цей ласий шматок української землі. На захист Карпатської України став увесь цвіт нації. Приїхали навіть студенти з Львівського університету, щоб віддати своє життя за волю України. Та боротьба була нерівною... Батько Волошин змушений був переїхати до Праги, де викладав у Вільному українському університеті, а згодом став його ректором. Нарешті Чехословаччину освободили більшовики, а о. Августина заарештували й вивезли в Москву до лефортовської в’язниці. Звичайно, він міг виїхати на Захід і залишитися живим. Та Батько Волошин вважав: “Коли така Божа воля, щоб я став мучеником, то приймаю це без нарікання”. Під час арешту він щиро молився, дивлячись на небо, і жертвував своє життя за спасіння Церкви й України. Останню краплю крові пролив о. Августин 11 липня 1945 року, на 52-му дні страшних тортур. Ось так мужньо, по-геройськи закінчив своє життя священномученик УГКЦ о. Августин. З серця кров і любов – усе віддав заради того, щоб восторжествувала правда Божа й настала краща доля України! Хай навіки живе в наших серцях пам’ять про першого Президента Карпатської України – Батька Волошина! В цю, 120-ту річницю з дня його народження, низько схилимо свої голови перед геніальним сином нашого народу, котрий своїм життям засвітив шлях до Свободи України!

1994

КОРИСТАЙМО З ВІДПУСТІВ!

(Згідно постанов II Ватиканського Собору)

Мої дорогенькі! У св. Тайні Сповіді ми достаємо відпущення гріхів і прощення вічної кари. Однак Сповідь не відпускає дочасної кари, яку належиться нам відбутися за наші гріхи тут на землі або в чистилищі. Саме цю дочасну кару відпускає нам свята Церква через відпусти. Отже, відпуст – це відпущення дочасних кар за всі гріхи минулого життя. По відпусті людина стає чистою і святою, як після Хрещення. Відпуст можна здобути тільки для себе або пожертвувати за душі в чистилищі. За інших живих людей його не можна жертвувати. Хто сповідається бодай два рази в місяць і часто

причащається, той не мусить для досягнення відпусту щоразу сповідатися. Повний відпуст можна здобути тільки один раз на день, а частковий – більше разів щодня.

Щоб набути повний відпуст, треба бути охрещеним, вільним від екскомуніки-викляття, не мати прив'язання до будь-якого гріха, навіть повсякденного, перебувати в стані ласки освячуючої, мати намір досягнути відпуст і виконати такі умови: Сповідь, Причастя і довільна молитва в наміренні Святійшого Отця (Папи). Відпуст з нагоди якогось свята вважається перенесеним на той день, на який переноситься і це свято. Коли для отримання відпусту вимагається відвідати церкву або каплицю, то це можна зробити від полудня попереднього дня аж до опівночі вказаного дня.

Повний відпуст можна отримати в таких випадках:

1. При першому Сятому Причасті – всі учасники.
2. З нагоди першої Служби Божої священника – всі учасники.
3. З нагоди 25, 50 і 60-ліття священства – всі учасники.
4. За відвідини церкви у день храмового празника.
5. Кожної п'ятниці Великого Посту.
6. За відновлення хресних обітів у суботу перед Пасхою.
7. З нагоди єпископських та канонічних монаших візитів.
8. При вступі до новіціату.
9. Монахи в день складання перших обітів.
10. Принаймі півгодинного побожного читання Святого Письма.
11. Відправити Хресну Дорогу або півгодини побожно читати про Страсті Христові.
12. Відмовити вервицю в церкві, в прилюдній каплиці, в родині, в чернечій спільноті чи в побожному товаристві.
13. Вірні, які з побожним наміренням користуються хрестом, вервичкою, медаліком чи іконкою, посвяченими через Папу або єпископа, отримують відпуст у день святих апостолів Петра і Павла.
14. З нагоди Євхаристійного Конгресу.
15. Під час реколекцій та місій.
16. За пісню “Тебе Бога Хвалимо” в кінці року.
17. За пісню до Святого Духа на Новий Рік.
18. Свята Мати Церква повна переживань за вірних (померлих) постановила спомагати їх якнайчастіше і поручати Богові перед кожною Службою Божою. Душа, за яку було відправлено Службу Божу, одержує повний відпуст.
19. В годині смерті завжди можна досягнути повний відпуст, без огляду на те, що він вже був здобутий того ж самого дня. Якщо в годині смерті нема священника, який би дав розрішення й папське благословення, з яким в'яжеться повний відпуст – тоді такий відпуст набуває кожний, хто збудив у собі щирий жаль за гріхи і є в ласці Божій, оскільки мав у житті звичай відмовляти хоч якісь молитви. Найкраще при тому послуговатися святим хрестом.

Частковий відпуст набуваємо за такі молитви: “Вірую в єдиного Бога”, “Помилуй мене, Боже”, “Під Твою милість” і т. п.

За стрілісті молитви: “Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене грішного!”, “Ісусе, я люблю Тебе!”, “Пресвятая Богородице, спаси нас!” і т. п.

Також частковий відпуст набуваємо за:

1. Акти віри, надії і любові.
2. Прийняття духовного Святого Причастя.
3. Вивчення або навчання катихизму.
4. Участь у прилюдних дев'ятницях перед святами.
5. Розважання.
6. Духовні вправи.
7. Знак святого хреста, вимовляючи: В ім'я Отця і Сина і Святого Духа. Амінь.
8. Читання Св. Письма в короткому часі.
9. Відвідини Найсвятіших Тайн.
10. Побожне користування хрестом, вервичкою, медаліком, іконкою, посвяченими священником. Але, якщо ці предмети піддалися знищенню або були продані, то відпусту не отримаємо.
11. Сповнення своїх обов'язків та в щоденній праці возношення думки до Бога з покірною надією, додаючи стрілистий акт, хоч би в думці.
12. Всі діла милосердя щодо тіла й душі. Мова йде про всяку поміч потребуючим співбратам, навіть людям інших віровизнань, помагаючи їм особисто чи зі своїх дібр.
13. Відмовлення собі в душі покути того, що є приємне для даної особи, і бажання практикувати чесноту християнського умертвлення.

1994

ОТЕЦЬ МИХАЙЛО ВЕРБИЦЬКИЙ – ТВОРЕЦЬ ГІМНУ “ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА”

Березень – місяць геніїв українського народу. Серед них – два композитори, які народилися 4 березня – о. Михайло Вербицький і Володимир Івасюк; 9-го народився Тарас Шевченко, 17-го – перший Президент Карпатської України о. Августин Волошин.

Обов'язком кожного свідомого українця є згадати сьогодні, у цю 120-ту річницю від дня народження, автора пречудового гімну України, священника Української Греко-Католицької Церкви о. Михайла Вербицького. Народився він 1815 року в с. Яворник Руський Бірчанського повіту в Надсянській землі (теперішня Польща). Його батько Андрій був парохом у цьому ж селі з 1808 по 1820 роки, а згодом в с. Улюч Добромильського повіту, де помер 1825 року. Тоді малого Михайла разом зі ще меншим братиком забрав до себе в Перемишль на виховання єпископ Іван Снігурівський, а мати вийшла заміж і більше не цікавилася ними. Зате добре про них подбав владика Іван. Це був великий сподвижник і меценат відродження української Церкви й народу. Він дав поштовх Руській Трійці – отцям Шашкевичу, Вагилевичу й Головацькому, які проти заборони окупантів відважилися першими проповідувати в церкві українською мовою. Єпископ Перемишля Іван Снігурівський зробив усе і для того, щоб поставити на ноги майбутнього творця гімну України – композитора Михайла Вербицького.

У 22 роки Михайло одружився і служив регентом при катедральних Соборах св. Юра у Львові та св. Івана Хрестителя в Перемишлі. Написав багато чудових творів, які стали справжнім скарбом українського культурно-релігійного мистецтва. 1850 року був висвячений на священника УГКЦ і служив на парохії в с. Завадівці та Залужжя на Яворівщині. З 1853 року – в с. Стрілки Старосамбірського повіту, а з 1855 року – в с. Млини, що на Яворівщині (нині Польща), аж до смерті 7 грудня 1870 року. Там він і похований. Але, як довго буде сонце над нами, так Україна пам'ятатиме про свого вірного сина, композитора-священника Михайла Вербицького. Причиною цьому став гімн “Ще не вмерла Україна”, написаний ним 1863 року на слова Павла Чубинського: “Душу й тіло ми положим за нашу свободу, і покажем, що ми, браття, козацького роду!..” Цей неперевершений твір в історії України назавжди залишиться в серцях вірних синів і доньок нашого народу. Пам'ять про о. Михайла Вербицького буде передаватися з покоління в покоління, а його пречудова мелодія буде надихати майбутніх дітей з козацького роду до боротьби за волю і кращу долю України!

1995

СВЯЩЕННА ЖЕРТВА РОСІЇ

Мов ясний промінь з глибини ХХ-го століття світить нам своїм геройським життям великий сподвижник церковної єдності Екзарх РГКЦ о. Леонід Федоров. 7 березня минає 60 років з дня смерті великого мученика російського народу, який горів бажанням принести в жертву своє життя заради того, щоб Росія повернулася до католицької віри, щоб був один пастир і одне стадо. Ця жертва була мила Богові і Він її прийняв. Сьогодні мало хто знає про діяльність Російської Греко-Католицької Церкви. Дивним виглядає вислів: росіянин-уніят. Але саме він заставляє нас задуматися над тим, що Бог через свого Єдинородного Сина Ісуса Христа заснував одну Церкву для всіх народів і рас аж до кінця світу. А тому вона називається вселенською православною, тобто католицькою ортодоксальною по-грецьки. Першим Папою Римським був 25 років св. Апостол Петро, якому Христос заповів: “Симоне, сину Йонин, ти Петро – Скеля і на цій скелі збудую мою церкву і адові ворота її не подолають. Я дам тобі ключі царства небесного, і що ти зв'яжеш на землі, буде зв'язане на небі; і те, що ти розв'яжеш на землі, буде розв'язане на небі” (Мт. 16:17-19). А по воскресінні, в присутності інших Апостолів, каже до Петра: “Паси мої вівці!” (Ів. 21:18). Цю пастирську владу Апостол Петро передав своєму наступникові св. муч. Папі Лину, той – св. муч. Анаклету, а той – св. Папі Клименту, який своєю мученицькою кров'ю у 101 році скропив українську землю в Херсоні таврійському. По нинішній день ця влада Римського Архиєрея передається з рук в руки і так буде аж до кінця світу. Також Вселенська Церква успадкувала по собі й жорстоке переслідування зі сторони безбожного світу. Не мала б Церква ворогів, якби в ній не було сповіді, обов'язку чистоти та науки про пекло. Розмаїтими способами стараються вороги християнства піддати сумніву авторитет папи, розбити єдність церкви, створити якнайбільше сект і тим самим збаламутити народи, щоб між ними панувала сатанинська ненависть, а не любов Божа.

Заглянемо в історію і побачимо, що казали на це світила церкви. Св. Іларіон: “Церква найкраще процвітає тоді, коли є переслідувана”; св. Кипріяні: “Вороги Церкви

для того так дуже переслідують голову тої Церкви, щоб через усунення керманича, Церква розбилася. Але Один Бог, Один Христос і один престол св. Петра, утверджений словом Спасителя”; св. Іван Золотоустий: “Церква мусіла би розпастися, якби не мала осередка єдності, видимої голови”; св. Августин: “Під одною головою Петром, є всі члени Церкви”. А ось що писав св. Теодор Студит до Папи Римського Пасхалія (817-824) в тяжких часах для Церкви на Сході: “Вислухай мене, вислухай, ти силою Божою одарений мужу, хранителю ключів небесних, від Бога поставлений, Пастирю стада Христового! Каменю, на котрім основана стала церква Христова! Ти єси пастир, бо сидиш на Його престолі! Прийди в поміч твоїм вівцям, котрі ще не були виставлені на таку стеклість вовків. Ти єси той муж, котрому Син Божий поручив покріпляти своїх братів, дивись тут є місце і час для того”. А також до учня Панкратія: “Ще Бог не опустив нашу Церкву, бо побудив наших братів на Заході, щоб зцілити тих, котрі в тьмі ересі, правді опираються. Я свідчусь Богом і людьми, що вони самі відірвалися від стада Христового, від найвищого пастирського престолу, на котрім Христос зложив ключі віри”. Завжди важко було Христовій Церкві, та все ж таки з нами Бог, розумійте народи і покоряйтеся, бо з нами Бог! (Іс. 8:10). У кожному поколінні всемогутній Господь посилає змученому людству своїх вибранців, які за надхненням Святого Духа відважно йдуть проти тьми цього віку, проповідують святе Євангеліє і полум’ям своїх сердець запалюють віру в душах людей доброї волі.

Одним з таких вибранців Божих був о. Леонід Федоров. Народився він 4 листопада 1879 р. в Санкт-Петербурзі, у місті, яке назване на честь св. Апостола Петра. Батько його, Іван Федорович, був поваром і утримував ресторан “Малоярославець”, але скоро помер, і Леонід залишився тільки з мамою. Любов Дмитрівна була грецького походження, чудово малювала, відзначалась прямою серця, чесністю і ревністю у вірі. Саме вона зуміла передати синові найкращі риси християнських чеснот, виховати в ньому рішучість і твердість, жертовність і любов до ближнього. Навчаючись у гімназії, Леонід дуже багато читав і вивчав твори св. отців, соборів та історії, а тому прийшов до висновку, що правдивою є Католицька Церква. На відмінно здав екзамени й одержав золоту медаль. 1901 р. поступив у Петербурзьку духовну академію, де також був одним з найкращих учнів. Саме в той час до Петербурга приїхав священник-місіонар о. Іван Сциславський. Він був родом з Подільської губернії, закінчив гімназію і семінарію в Кам’янці-Подільському. Мав великий вплив на побожну молодь та інтелігенцію у Петербурзі. Знайомство о. Івана й Леоніда перейшло в особисту дружбу. Отець Іван допоміг Федорову розібратися в складній ситуації життя і вийти на чисту дорогу – з’єднатися з Вселенською Церквою. Щоб краще зрозуміти вагу цього рішення, треба знати, що чекало людину, яка “відпала від державного православ’я”. Все майно попадало під конфіскацію; заслання або висилка за кордон; заборона на право виховувати своїх дітей; тілесна кара. Маючи можливість зробити в Росії блискучу кар’єру, Леонід Федоров вибрав тернистий шлях до Божої Правди. Залишив на другому курсі Духовну Академію і виїхав до Італії вчитися у Папській семінарії в Ананії. Розстаючись з єдиним сином на довгі роки, його мама сказала золоті слова: “З першого ж дня я поручила Леоніда волі Божій. Я виховала його для Бога і для Нього розсталася з ним”.

“Всі шляхи ведуть до Риму”, але якщо в серці чуєш поклик до служіння святому ділу єдності Церков, то в той час з Росії до Риму треба було їхати тільки через Львів, де

знаходилася резиденція Митрополита Андрея Шептицького. Вісім днів перебув Леонід у Львові. Він був просто вражений постаттю Князя Української Церкви, в душі якого горіло “Таворське світло”, а в його очах можна було побачити “Царство Небесне”. Так відзивався про Митрополита молодий російський юнак. Своєю добротою й милосердям Владика притягав до себе мільйони людських душ. Всім серцем полюбив Леонід Федоров Владика Андрея і з того часу, аж до останніх днів свого життя став його духовним сином. Навчаючись на Заході, в латинському світі, Федоров ще більше заставляв себе працювати, боротися і пробивати собі шлях. Особисто його латинізація не могла привабити тільки тому, що докорінно підривала ідею, за яку він, разом з Митрополитом Андреем готовий був віддати життя. А ідея полягала в тому, щоб Східна Церква зі своїм пречудовим візантійським обрядом зайняла гідне місце в католицькому світі. 1905 року Федоров здав екзамени на лауреата філософії, а згодом одержав вчений ступінь бакалавра філософії. 24 травня 1907 року, мав щастя бути на авдієнції у св. Папи Пія X, котрий виявив йому свою прихильність і сказав, що єдиний шлях до приєднання Росії – тільки через священників східного обряду. Одночасно Федоров вирішив у Римі скористатися нагодою і зустрітися з деякими дипломатичними представниками Росії, щоб тим самим прозондувати перспективу Унії. У розмові з найбільш впливовим чиновником Сергієм Сазоновим, майбутнім міністром закордонних справ, Федоров зрозумів, що російське керівництво постарається все зробити, аби не допустити до унійної праці католицьких священників східного обряду. Натомість, запропонували Федорову всі земні блага і навіть єпископство за організацію латино-російської Церкви. Та Леонід стояв твердо на своєму і ще більше працював над вивченням східного обряду, укріплюючи в собі візантійський дух. Свої семилітні науки Федоров закінчив у швейцарському університеті в місті Фрейбур, де на відмінно здав екзамени й вивчив французьку та німецьку мови.

Після університету Федоров поїхав до Львова, де Митрополит Андрей назначив його префектом і викладачем Студитського наукового інституту. У цьому інституті навчалися також і російські студенти, майбутні сотрудники Федорова – Екзарха. Тайну священства Леонід Федоров отримав 25 березня 1911 р. в Константинополі з рук болгарського греко-католицького єпископа Михаїла Мирова. А звідти вирушив до Боснії в студитський скит св. Йосифа в Кам'яниці, проходити новіціят. Цей скит 1908 р. заснував Митрополит Андрей для українських поселенців у Югославії.

Там 12 лютого 1913 р. о. Леонід прийняв монаший постриг під іменем Леонтій. Маючи за плечима такий солідний багаж науки, о. Леонід Федоров виїхав до Росії. Його приїзд ще більше укріпив духовно російських уніятів. Своєю ревною працею він пригортав до себе всіх людей, спраглих чистої віри й святої правди. На той час найбільші російські греко-католицькі громади знаходились у Петербурзі та в Москві. Їхній кістяк складався з найбільш освічених і культурних людей царської Росії, таких як Володимир Соловйов, Вячеслав Іванов, Наталія Ушакова, двоюрідна сестра Столипіна – міністра внутрішніх справ, княгиня Єлизавета Волконська, людина виняткової як для жінки богословської освіти, яка написала два церковно-богословські твори; її син – князь Петро Волконський, Юлія Данзас – високоосвічена людина, професор університету; подружжя Володимир і Анна Абрикосові, Михаїл Жеребцов. Всі ці люди мали неабиякий вплив на російську інтелігенцію та на царський двір. Чому вони стали католиками? – бо мали

ласку від Бога. Самотужки вивчали твори св. отців і дійшли до висновку, що Візантія неправомірно відірвалася від апостольського престолу в Римі. Пізнавши правду, сміливо пішли за Христом і стали початківцями католицького руху в Росії. Всі вони були твердо переконані, що Католицька Церква є матір'ю всіх православних церков, берегинею істинного православ'я. В одній з церков Петербурга російські уніяти встановили надпис "Православно-Католицька Церква Святого Духа". Пізніше царська влада разом з державною церквою саме цей надпис інкремінували за великий злочин і заборонили там відправляти Богослужіння.

З початком першої світової війни о. Леоніда Федорова заарештували й відправили в Тобольськ. Та ж сама доля спіткала й Митрополита Андрея, який опинився в суздальській тюрмі. Після звільнення Митрополит Андрей вирішив відразу поїхати в Петербург, щоб зустрітися з дорогими його серцю вірними Російської Греко-Католицької Церкви. Весь Петербург був на піднесенні, всі очікували великої події. Першою турботою Митрополита Андрея в Росії було довершити канонічне впорядкування РГКЦ. Ці патріярші повноваження (юрисдикцію на території всієї Росії) Митрополит Андрей одержав 1907 року від святого Папи Пія X під умовою "Секретно". І ось прийшов час ними скористатися.

Під головуванням Митрополита Андрея відбувся перший Собор Російської Греко-Католицької Церкви, у якому взяли участь вісім священників російської Церкви, від УГКЦ – єпископ Йосиф Боцян, від латинської – архієпископ Едуард і єпископ Іоан. Крім них у Соборі приймали участь представники мирян. Це було велике торжество для російського народу. 11 червня 1917 р. була проголошена грамота про встановлення Екзархату в Росії. Своїм представником на всю Росію Митрополит Андрей призначив о. Леоніда Федорова з титулом Екзарха. Також йому надали митру і титул протопресвітера. Митрополит Андрей тут же хотів висвятити о. Леоніда на єпископа, але той просив ще якийсь час вичекати, щоб приготуватися до єпископського служіння. Одночасно, тими ж днями, було засновано "Товариство поборників воз'єднання Церков", до якого належали російські католики і група православних. Цю ідею підхопили всі передові люди Росії. Екзарх о. Леонід не раз зустрічався з патріархом Тихоном і обговорювали з ним питання унійної праці. Сам патріарх щиро і щиро бажав єдності Православної і Католицької Церкви, благословляв всі добрі починання в цьому напрямі. Між патріархом Тихоном і екзархом о. Леонідом були чудові дружні стосунки.

Та на перешкоді всіх добрих намірів росіян стала більшовицька революція, яка дала початок страшному терору проти людства, а особливо християнства. За наказом Леніна на Україні, в Білорусії і Росії було розстріляно 15 тисяч священників і єпископів. Це була основна мета комуністів – знищити Церкву й віру в Бога в людських серцях. Ще задовго до революції сатанинський ідеолог Карл Маркс сказав, що треба все зробити для того, щоб якнайбільше душ пішло до пекла. Любов до ближнього замінили ненавистю до людини. 1922 року більшовики організували на Поволжі штучний голод. Патріарх Тихон запропонував допомогу від Церкви, але вона була відкинена. Натомість у засобах масової інформації поширили вістку, що в країні голод, а Церква не хоче допомогти бідним людям. Це був сигнал до масового терору й грабунку проти Церкви. Подібного історія ще не знала! Крім того спеціальними агентами сіялись розколи по церквах, а владу над парохіями передавали в руки світських людей. Одним з помічників Леніна був Бонч-

Бруєвич, який займався розмноженням сект, щоб таким способом підірвати авторитет Церкви і послабити її вплив на народ.

Особливого переслідування зазнавали російські греко-католики. Їх називали агентами Ватикану і ворогами пролетаріату. Майже всі вони були засуджені й посаджені в тюрми. 1923 року влада накінець відкрила латинські храми, але Російська Греко-Католицька Церква залишилась під заборонаю. Пані Юлія Данзас вирішила скористатися своїм становищем професора університету і дісталася на прийом у Смольний до всесильного секретаря петроградської ради товариша Ларіонова. На запитання, чому така несправедливість, адже всі католицькі церкви відкриті крім нашої, видний комуніст відповів: “А тому, що Федоров сильно небезпечний чоловік! Всі католики польські агенти”. Тоді Юлія Данзас сказала, що треба росіянам надати можливість ходити не в польський костел, а в російську церкву. Суперечка ще довго продовжувалась, аж поки комуністичний вельможа не висказав свою думку до кінця: “Ополячаться тысяча, ну десять тысяч людей. Це нам не страшно. А в підлу федоровську церкву підуть мільйони, підуть в католицьку інтернаціональну організацію! Не просіть, ваша церква буде ліквідована!”

Цього ж року засудили Екзарха РГКЦ о. Леоніда Федорова до 10 років тюрми. Каторгу він відбував на соловецьких островах. Це була найстрашніша тюрма в соціалістичній зоні. Щодня там помирали тисячі людей від тортур, холоду й голоду, а на їхнє місце привозили інших. Арештовані важко працювали на вирубці лісу, який влада рад продавала цілому світу за безцінь. В той же час всі газети повідомляли про інтерв'ю Молотова, що у радянському союзі зовсім нема каторжних робіт. У жахливих умовах соловецьких концтаборів російські греко-католики старалися щодня відправляти Святу Літургію. Свої страждання жертвували за спасіння Росії.

Довгі тюремні роки сильно підірвали здоров'я о. Леоніда настільки, що його випустили з тюрми в кінці 1933 р. Помер екзарх о. Леонід Федоров у Вятці 7 березня 1935 р. Хоч яке важке було його життя, о. Леонід ніколи не нарікав на свою долю. Навпаки, завжди був повний енергії і мав велике бажання пролити кров за єдність Церков. Був твердо переконаний, що на Росію впала кара за гріх розз'єднання. По нинішній день, як дзвін чути його слова: “Ми жертва за схизму Сходу і з терпінням ми повинні нести свій хрест. Ми є добрим для духовного відродження Росії”. Твердо вірив, що прийде час і Росія прийме католицьку віру. В поминальному слові Митрополит Андрей казав, що Екзарх о. Леонід відзначався не тільки незвичайними даруваннями ума й серця, але й великими, можна сказати героїчними, чеснотами. Через ціле життя він був тієї гадки, що католики східних обрядів повинні вважати себе за жертву, задоситьучинення Божій справедливості за гріх і гріхи роздору. Бог дав йому той великий дар, що жертва його була прийнята. Митрополит Андрей прикладав всі зусилля, щоб розпочати процес беатифікації Екзарха Леоніда. Дай Боже, щоб скоріше це сталося, аби світ пізнав святе життя цього великого російського сподвижника святої унії. Чим більше людей в Росії й Україні, на Сході й Заході зрозуміють Боже Провидіння і роль священників східного обряду в справі єдності церков, тим швидше настане цей час, коли обійме брат брата й не буде на наших землях безбожника-супостата.

Через 60 років після смерті Екзарха о. Леоніда Федорова ми схиляємо свої голови перед його світлою постаттю мученика за найвищу ідею Божої любові та свободи.

Терниста дорога його життя – це взірець любові до східного обряду й розуміння важливості його дотримування; це – взірець невтомної боротьби та жертвності за велику справу святої Унії, щоб був один пастир і одно стадо!

1995

У 2001 році Папа Іван-Павло II проголосив екзарха Леоніда Федорова блаженным.

ГРУШІВ І ПЕРЕБУДОВА

Рівно десять літ тому, 26 квітня 1987 р., в селі Грушів, Дрогобицького р-ну, Львівської обл., сталася одна з видатних подій ХХ століття. В невеликій сільській каплиці об'явилася Пречиста Діва Марія. Це був знак від Бога про закінчення панування 70-літньої безбожної комуністичної системи, яка будувалася на піщаному фундаменті атеїзму. Архітектори з широкої дороги з утопічним мисленням, що будували “рай на землі” з допомогою переворотів, штучних голодоморів, війни та брехні дійшли до краху. Сила Божа дала про себе чути – тріснула залізна заслона. Всемогучий Господь почув плач і стогін розп'ятої Неньки-України, прийняв жертви й молитви вірних дітей українського народу, які віддали своє життя за віру, правду і свободу. Саме в Грушеві почалася перебудова і розвал імперії зла.

Вперше після 70-ти років безбожної пропаганди люди покидали все, чим були зайняті, і йшли на голос Божий до Пречистої Діви Марії. Їхали машинами, поїздами, велосипедами, мотоциклами, возами, щоб тільки дістатися до Божої чудотворної криниці. В Грушеві можна було побачити людей різних національностей зі всієї України, Білорусії, Прибалтики, Закавказзя, Росії, Угорщини, Польщі і т. д. Преса, радіо й телебачення шалено скаженіли та доказували, що Бога нема, перекопуючи дороги, ставлячи шлагбауми і, як завжди, били й штрафували. А люди все одно йшли і йшли.

В ті дні лили страшні дощі, мовби випробовуючи людей, всюди болото, але, на диво, ніхто на це не зважав. Всі йшли і хотіли доказати свою любов до Господа, до Матері Божої і дали зрозуміти, що за Божим покликом український народ піде на Голготу. Це був перший найбільший масовий протест поневоленого українського народу проти червоної зарази, яка забороняла вірити в Бога і не давала жити на свободі. Я мав щастя бути свідком тих подій, бо тоді жив з дідом і бабцею в с. Бучали, біля Комарно за 22 км від Грушева. Через село день і ніч в обидві сторони їхало стільки машин, що було великою проблемою перейти дорогу. Так тривало 40 днів до Вознесіння. Пам'ятаю, як о 4-й годині ночі прокинувся і бачу, що машини їдуть безперервно в обидві сторони, і страх зібрав. То тільки сила Божа могла таке зробити. Вперше я був у Грушеві на третій день після об'явлення. Довго не міг зрозуміти, де і що люди бачать. Стало мені прикро і почав молитися. Тоді одна жіночка каже мені стати точно на її місце і дивитися в таке-то віконце. Через кілька хвилин я побачив, як поступово збільшується фігурка Матері Божої, подібна до тої, що в Люрді, а потім зникає. В іншому місці я побачив розп'ятого Ісуса Христа, а під хрестом на колінах стояла Матінка Божа, вся в чорному. В Ісуса було видно всі повитягувані жили і страшно скатоване тіло. Це видіння бачило десь біля 15 людей. Від того страшного вигляду ми довго не могли знайти спокій у душі, і тому навіть не лягали вночі спати. Також на балконі каплиці з'явилася Діва Марія. Большевики закрили балкон білим простирадлом, але то вийшло на краще, бо було добре видно

об'явлення Пречистої в чорному одязі. Вона появлялася з інтервалом приблизно в 20 хв. Під час з'явлення тисячі людей аж скрикували від страху й подиву. Також вночі ми з дідом і бабцею бачили на куполі маленького Ісусика на руках своєї Матері. Дехто казав, що то від гілок дерев, через які світив прожектор. Раптом подув сильний вітер, як на доказ, захиталися дерева, а видіння стояло на місці. Пригадую, як перед зачиною на колодку брамою стояв поліцей і не дозволяв заходити на подвір'я каплички. Бідні люди довго його просили, нарешті натовп з-заду як попхав, то брама злетіла з завіс. Народ хлинув навколо каплички на коліна і так широко всі почали молитися, немовби вирвалися з тюрми на волю. То треба було бачити й пережити, як прості вбогі українські люди клякали в болото і зі сльозами на очах співали: "Прийде краща доля, скінчиться неволя – Христос зійде, Христос зійде!"

Також пригадую, як серед темної ночі, десь пів другої, під час страшної зливи, грім і блискавка, а по дорозі йшла величезна колона людей. Серед них каліки на милицях, дехто ніс приспаних дітей на руках, а дехто вів їх за ручку. В той час безжалісно періщив дощ, наче випробовував, чи не відречуться Бога, чи не повернуть назад. Де ж би знайшлося серце, яке б не здригнулося від побаченого, від таких геройських проявів віри.

Ось, хто випросив у Бога перебудову. Ті, що змучені дорогою і холодом, після молитви лягали попід деревами на мокру землю і знесилені засинали. Їхня жертва наймиліша Богові, бо вона від щирого серця. Щаслива Україна, бо йде відважно за Христом через бурі й терни до зірок, до царства небесного, до зустрічі з Ісусом і Пречистою Дівою Марією!

1997

ЗА СИБІРОМ СОНЦЕ СХОДИТЬ

Цього року минає 160-та річниця з дня трагічної загибелі відважного сина українського народу Устима Кармалюка. Його доля – це доля розп'ятої Неньки-України. Дивлячись з християнської точки зору все-таки краще терпіти й нести хрест з любов'ю, щоб дістатися до неба, ніж бути окупантом на чужій землі, а потім опинитися в пеклі. В тих часах, коли жив Кармалюк, Польша й Росія роздирали Україну на шматки, а тому архівні документи дають тільки однобічний погляд окупанта на життя людини, яка не хотіла схилити своєї голови перед безбожниками. Та шила в мішку не сховаєш і навіть у тих документах знаходимо причину боротьби Устима Кармалюка. Це, перш за все, страшні знущання над українським народом, які чинила польська шляхта й російські дворяни. Відразу зазначу свій особистий погляд, що прості й побожні люди різних націй живуть між собою в порозумінні та любові. Лиш ті, що крутять політикою і призначені до пекла на вічні муки, хочуть ще й інших за собою туди затягнути.

В середині 17-го століття в Україні йшло до об'єднання православної і католицької церкви на чолі з Патріархом. Це означало створення сильної держави України, з якою треба було б рахуватися цілому світові. А тому з благословення грецьких митрополитів вибухнула на Україні війна, яка сумними наслідками сягає по нинішній день (Переяславська рада). Київський митрополит не давав свого благословення Богдану Хмельницькому розпочинати війну. Вдруге було спровоковано повстання гайдамаків 1768 року, наслідком якого стала велика різня українського народу. Поляки жорстоко

закатували Івана Гонту і Правобережну Україну, а росіяни Максима Залізняка і Лівобережну Україну. Та найбільший удар був нанесений УГКЦ, яка тоді домінувала в Україні й була єдиною структурою, здатною рятувати як Церкву, так і державу. На той час польським королем став коханець Катерини II, безбожник і масон Август Понятовський, який ненавидів усе, що є українське. Він став активним союзником Росії у справі знищення нашого народу. Сатаністка Катерина II виконала заповіт Петра I, якого в народі називали антихристом.

З її наказу була знищена Запорізька Січ та відібрано від УГКЦ 9 тисяч парохій, 145 монастирів і насильно приєднано до московського православ'я. Ті, що не перейшли на московську віру, мусили прийняти латинський обряд і ополячитись. Протягом 1787-1835 (роки життя Устима Кармалюка) на Поділлі побувало до 30 мандрівників з різних країн Європи, які у своїх спогадах відзначили тяжке й підневільне життя українського народу. Ось що писав про це польський письменник і політичний діяч А. Немцевич: “Бідний сільський люд, що від сходу до заходу сонця знає лише кривавий піт на чолі, злиденні харчі, часто суворе ставлення, що не знає на цій землі ні щастя, ні веселощів. Давня жадоба волі не погасла серед українського люду – і не без тривоги, не без хвилювання проводять пани свої дні. Досить іскри, щоб спалахнули давні пожежі – до них не допускає, мабуть, лише присутність великих військ”. Інші мандрівники наводять факти вбивств і жахливих знущань над бідними людьми. Отож, Устим Кармалюк жив у часі знищення Української Греко-Католицької Церкви на Поділлі, яке почалося в 1795 р. й тривало до 1840 року. В записках метричної книги знаходимо, що народився він 27 лютого (за григоріянським стилем) 1787 року в селі Головчинці, Літинського повіту, Вінницької області в родині Якіма й Олени. Охрестив його священник Української Греко-Католицької Церкви о. Іван Палій у храмі Св. Покрови. Були в Устима ще дві сестри: Марія – 1781 р.н. і Оксана – 1793 р.н. Одружився Кармалюк 1806 року з місцевою дівчиною Євдокією, яка померла через три роки й залишила дочку Настю, 1806 р.н., та сина Івана 1807 р.н. Напівсиріт забрали на виховання батьки покійної. Через рік Устим одружився з Марією Щербою, 1789-1834 рр., від якої мав трьох синів: Остапа – 1811 р.н., Івана – 1815 р.н., і Тараса – 1820 р.н.

Устим Кармалюк був кремезною людиною вище середнього росту, волосся мав світло-русяве, вуса, лице округле, очі голубі. Розмовляв чисто українською мовою, але також вільно володів російською, польською і єврейською мовами. Та гірка доля спіткала його ще в молодих роках. Поміщик Пігловський не міг пережити того, що його власний раб не дозволяв собою потурати, а тому вирішив позбутися Устима й віддати його на 25 років до царської армії. Це сталося 1812 р., коли Устим на свої молоді роки пережив смерть першої дружини, яка залишила йому двійко сиріток, а друга дружина щойно народила дитину. І ось, в розквіті літ волелюбного українця Кармалюка з наказу польського поміщика насильно забирають до російської армії. Яка дружня співпраця окупантів! Для Устима це був смертний вирок, тому що за життя він мусів назавжди розпрощатися з молодістю дружиною й малесенькими діточками; забути про те, що він має право від Бога жити на своїй землі та бути вільним. Крім того, служба в царській армії була страшним знущанням над людською гідністю. Тарас Шевченко порівнював її з чистилищем і писав, що російська армія – це зброд озвірілих варварів, п'яниць і розпусників, між якими нормальній людині неможливо жити. А я зі своєї сторони скажу,

що повністю з цим згідний, бо сам пережив російсько-більшовицьку червону армію в Забайкаллі (1977-1979 рр.). Ніколи не забуду, як зранку виганяли на плац і пускали на солдатів здоровенну вівчарку. Хто мав сили – втікав, а хто був слабший – попадався в зуби псові. Часто п'яні офіцери били солдатів до півсмерті і навіть тортували: розігрівали на вогні залізний гак і ним пекли людей. Тому я чудово розумію, що прийшлося пережити Кармалюкові. Хіба нормальна людина могла з цим миритися? Краще смерть, ніж рабське життя!

При першій нагоді Устим втікає з Кам'янець-Подільського гарнізону й організовує боротьбу проти тих, хто знущався над бідним народом. Прості люди щиро любили Кармалюка і завжди давали йому пристановище, харчі та іншу поміч. Дуже цікавим є той факт, що у боротьбі проти тиранів тьми цього світу брали участь не тільки українці, а й поляки та євреї. Вихрест з євреїв Василь Добровольський довгі роки був найближчим сподвижником Кармалюка; поляки Ян і Олександр Глембоцькі, Фелікс Янковський та Олександр Витвицький до кінця життя були вірними товаришами Устима, як і євреї Аврум Ель Іцкович, Абрашко Дуvidович Сокольніцький, Арон Віняр та багато інших. Всі ці люди на очних ставках і допитах ніколи не зрадили Кармалюка, за що каралися і були вивезені в Сибір.

За час визвольної боротьби Устима Кармалюка з 1812 р. по 1835 р. його не раз засуджували й били 928 разів батогами. 1814 року Устим втік з-під варти по дорозі до Криму в с. Панівці біля Кам'янця-Подільського; тричі з Тобольська в Сибірі у 1818, -25, -29 рр.; з Архангельська в 1830 р. і з літинської тюрми в 1832 р. В тюрмах його заковували в кайдани і на ланцюг, давали мало їсти, бо великий страх наганяв він на тих, хто не хотів чесно жити. Одного разу після втечі з Сибіру зробили йому очну ставку з жінкою Марією і трьома синами. Найменший п'ятилітній Іванко цілував батькові руки й лице. Устим від того сильно змінився на лиці й тремтячим голосом сказав, що не знає їх. Ось такі муки пережив цей чоловік. До кінця життя діти дуже любили свого батька і завжди при зустрічі цілували його в руки, у всьому були йому послухні й ніколи його не зрадили. Кармалюк був добрим шевцем, шив дітям і жінці чобітки, дбав про сім'ю. Просив Марію переїхати з дітьми на південь України, де в степу знайшов житло і познайомився з місцевими жителями. Бував у них за кума, купив корову для сім'ї і намірився засіяти поле. Під осінь 1822 р. хотів туди переїхати, але Марія на те не погодилась, хоч згідно християнської моралі жінка зобов'язана йти за чоловіком на місце проживання. Це був удар для Устима, який вщент розбив мрії про спокійне життя на степах.

Кармалюк був грозою для здирців, а милосердним для бідних. Одного разу він хотів з помсти спалити 35 вуликів поміщиці Пігловської. Сторожі почали його просити не робити цього, бо їх покарають. Тоді Устим каже: "Щоб не робити вас нещасними, я не спалю їх". Ось таке добре серце було в нього. По всьому Поділлі бідні й чесні люди спомагали Кармалюка. Відмовлялися йти його ловити, хоч за те їх карали батогами і вивозили в Сибір.

Загинув Устим Кармалюк 23 жовтня 1835 р. в с. Карачинці-Шляхові. Поховали його в місті Летичеві нинішньої Хмельницької області. За підступне вбивство польський поміщик Ф. Рудковський був викликаний до російського царя Миколи I й одержав нагороду Юди – золотий перстень з діамантом. Кармалюка зрадила Олена – жінка

Прокопа Процьківа, в хаті яких Устим мав зустрітися зі своїм побратимом Юрком Самківим. Отже, великою брехнею є те, що Кармалюк загинув через коханку, бо Прокіп Процьків був сподвижником Устима, за що його вислали в Сибір, а продажну жінку Олену в нагороду помилували. Під час обшуку в покійного знайшли маленьку салатяну торбинку з цвяшками до чобіт. Це свідчить про те, що Кармалюк до останніх днів свого життя чесною працею заробляв собі на прожиток. Також знаємо, що Устим завжди носив на грудях хрестик і щорічно сповідався.

Героїчною постаттю Устима Кармалюка цікавилися М. Костомаров, С. Руданський, Т. Шевченко, Марко Вовчок і священник УГКЦ о. Яків Головацький. Усі вони називали його славним лицарем, борцем за справедливість, захисником покривджених. Історичні джерела свідчать про те, що Кармалюк нападав на багатих тоді, коли до нього доносився стогін скривджених бідняків, які вимагали відплати. Він не проливав людську кров, був чесним і справедливим навіть тоді, коли його цькували, як вовка. В с. Слобідка Іванковецька жила вдова Марусина Оліневич, яка вела на продаж корову, бо не мала в що одягнути дітей. Перестрів її на дорозі Кармалюк і дав гроші, щоб купила все необхідне. Також в цьому селі дав гроші на корову бідному чоловікові Тарнавському. 1878 року помер Леонтій Джуринський з Тинної Ушицького повіту. Це був чоловік з золотими руками – вмів усе робити. Держався великим вільнолюбцем. Кармалюк був у нього чотири рази. Ось що згадує Джуринський про нього: Устим був не дуже високий, але плечистий, надзвичайно сильний, дуже розумний лицар. Не любив розбійників, сильно карав даремних злодіїв. У нього було після другої втечі з каторги сто чоловік повстанців. Як окупанти збиткувалися над людьми, то люди зверталися до Леонтія, щоб переказав Кармалюкові, а той завжди захистить скривджених. По нім і чужі плакали, коли його було вбито. Гаврило Риндик з-під Камінця згадує, що мав 15 років, коли бачив Кармалюка: розбійники ті, що з розпусти та з розкоші, а Устим за народ. Дуже добрий був, що пішов би, здається, за ним у світ. Житель с. Гуменці Мислицький згадує, що одного разу Кармалюк відібрав багато золота в місцевого здирці-окупанта й роздав бідним, обірваним жінкам, що йшли по дорозі. На прощання сказав: “Беріть золото, хай діти ваші вдома не плачуть... Як мене десь вб’ють, споминайте Кармалюка...”

У статті використані матеріали збірника документів 1948 року, доповідей наукової конференції 1987 року та з філії обласного державного історичного архіву м. Кам’янця-Подільського.

1995

ПАТРІАРХАТ, ЧИ ЗНОВУ РАБСТВО?

Дорогі брати і сестри – любі українці! Наближається час великого торжества з нагоди 400-ліття проголошення Святої Унії в Україні. В черговий раз стоїмо на порозі історії з розп’ятим народом і думкою, що далі робити? Звичайно – молитися і боротися до останньої краплі крові. Бог і Україна – це наша ціль життя! За правду Божу і свободу наші діди й прадіди віддавали все, що мали найдорожче, а саме – душу й тіло. Вони вмирали з любові до Бога і свого ближнього – страждального українського народу, щоб тільки здобути кращу долю для майбутніх поколінь. Всемогучий Бог прийняв їхню жертву і сьогодні світить сонце волі: Церква на свободі, діти в храмі, хрест Господній

засяяв над народом. Поволі Україна стає вільною державою. І ось для цього, щоби ця держава була могутньою, вона мусить мати міцний фундамент – правдиву Христову Церкву на чолі з Патріархом всієї України. Горами трупів і морем крові ми, українці, доказали свою вірність Христові та апостольському престолу. Тепер настав час апостольській столиці засвідчити свою батьківську любов до страждальної Київської Церкви. Для цього не треба аж такої жертви, яку приніс український народ, а досить визнати Патріархат нашої Церкви. Підтвердити перед безбожним світом те, що ми, українці, маємо право на вільне християнське життя, що ми теж діти Божі нарівні з усіма іншими народами.

Страшно подумати, що вже 400 років Україна чекає на це визнання. Це трагедія не тільки для України, а й для Вселенської Церкви. Якби був проголошений Патріархат 400 років тому в Україні, то ми сьогодні не мали б проблеми з безбожним комунізмом. Комунізм – це кара для християнських народів світу, які не хотіли Україну мати за рідну сестру, а воліли бачити її поневоленою і розп'ятою.

На превеликий жаль історія нічого їх не навчила. Сьогодні маємо в Україні ту саму ситуацію, що й 400 років тому. Цілі полки політичних диверсантів хлинули на щирі українську душу, прикриваючись знаком святого хреста. Користаючи з економічної кризи, пропонують бідним людям жувальну гумку, щоб тільки відреклися свого обряду, своєї мови, Батьківщини та культури. Серце кров'ю обливається, коли бачиш, як українських дітей вчать молитися на іноземній мові.

На II-му Вселенському Соборі у Ватикані наш Патріарх Йосиф Сліпий сказав такі слова: “Всі ті, що задля політичних причин притягають вірних Східних Церков до латинського обряду також і матеріальними засобами та постійною пропагандою, без сумніву вони не тільки що нищать Східні Церкви, але рівночасно завдають великої шкоди цілій Вселенській Церкві. Деякі латинські священники виявляють свою ревність перетяганням вірних візантійського обряду на латинський, замість звернути свій апостолят з'єдинення у сторону протестантів. Православні можуть виробити собі поняття, що пристаючи до Вселенської Церкви, вони можуть втратити свою Церкву, свій обряд, а часто навіть свою націю. Папа Венедикт XIV у Буллі “Алляте сунт” ясно заявив, щоб усі були католиками, а не щоб стали латинниками”. Ті, що хочуть рятувати наш народ, нехай поступають, як оо. Редemptористи з Бельгії, котрі в 1913 р. прийняли східний обряд, вивчили українську мову й від щирого серця помагали нашій Церкві. Ще Папа Римський Пій XI 1933 р. сказав про тих, які всіма силами перешкоджали поширенню УГКЦ на терени Східної України, такі слова: “Я їх добре знаю! Я не можу нічого зробити! Вони підуть до пекла!” Ті слова – той страшний прокляти Христового намісника повинні зупинити нині тих, хто стоїть на перешкоді розквіту і єдності нашої Церкви та свободи України.

Декілька років тому Главі УГКЦ не признавали титулу Патріарха тому, що немає осідку на території України. Нині є вже нова причина, бо в Україні три патріархати – нащо четвертого. Найкращу відповідь на це дадуть самі ж православні брати, єпископи й священники. Спілкуючись з ними більше, ніж хто інший, чуємо від них таку думку:

1. Рим не дотримується Берестейської угоди, а тому УПЦ-МП є більш незалежною від Москви, ніж УГКЦ від Риму;

2. Зволікання Риму з наданням УГКЦ Патріархату вважається національною образою і сильно відштовхує православних від єдності з католицькою Церквою;

3. Добре було б, щоб на Україні був хоч один канонічно визнаний Патріарх, з яким можна було б пізніше об'єднатися;

4. Невизнання Римом українських святих, а особливо Митрополита Андрея Шептицького, робить велику шкоду авторитету апостольської столиці.

Отже, православні брати таки хочуть, щоб Папа визнав Патріархат УГКЦ. Природно, що люди тягнуться за сильним. З практики бачимо, що нашим східним братам потрібна УГКЦ, як і повітря для життя. До нашої Церкви православні горнуться з великою любов'ю, тому що бачать в нас свій обряд і чують рідну мову. Крім того, йде велика частина людей російськомовного походження, бо вони теж потребують східного обряду і правдивої духовної поживи. Яку невимовну радість чуєш в душі саме тоді, коли даєш їм можливість знайти тиху Христову пристань у нашій українській Церкві. Тоді насправду відчуваєш, що всі ми є діти Божі, й хочеться прикласти всіх зусиль для того, щоб був один пастир і одне стадо. “Через вас, мої українці, надіюсь повернути схід до єдності!” – папа Урбан VIII, 1655р. Ось, коли збуваються ці пророчі слова.

Сьогодні, як ніколи, ми повинні йти назустріч православним братам, бо цей час є даний від Бога, і хто зна, чи ще трапиться така нагода до об'єднання Церков. Святіший Отець Іван-Павло II закликає не шкодувати жодних сил для реалізації всіх можливостей об'єднання з нашими братами з Православної Церкви. Одночасно називає Патріарха Йосифа Сліпого найбільшим ісповідником віри наших часів, а це – визнання ідеї, за яку він боровся і страждав. Ідея ж полягала в тому, щоб Русь поєдналася з Руссю, щоб брат обійняв брата, а для того потрібний Патріархат. У заповіті нашого ісповідника читаємо, що прийде час, коли всемогучий Господь пошле нашій Церкві Патріарха Києво-Галицького і всієї Руси й об'явить його ім'я. Віримо, надіємось і молимося!

1996

ВПЕРШЕ У БИЛИЧАХ

Минуло десять років з того часу, як радіостанція “Свобода” повідомила, що вперше було відкрито відправлено Службу Божу священниками УГКЦ з нагоди 1000-ліття хрещення України. Я мав щастя бути тоді присутнім на цьому богослужінні, яке відбулося біля каплички с. Биличі, недалеко від Самбора. Ще задовго перед тим я всім серцем шукав правдиву Церкву й молився, щоб Господь допоміг мені її знайти. І ось, одного разу, я опинився в Самборі на вул. Коперника, 21б. Там правилася вечірня з литією на повний голос, немовби не було ніякого соціалістичного табору з репресивним КГБ. По закінченні служби всі стали на коліна й заспівали: “Боже, вислухай благання – нищить недоля наш край”. Мені бризнули сльози з очей і я зрозумів, що Бог привів мене до правдивої Церкви, яка дбає за спасіння українського народу.

У тій хаті мешкала старенька пані, яка походила з родини, де було дванадцять дітей, а батько був священник. Шестеро дітей пішло до монастиря, а інших шестеро – повиходили заміж за священників. Ту історію треба, щоб хтось детальніше описав, як взірець для майбутніх поколінь. І ось, ця добра пані, записала свою хату на о. Миколу Куця і зробила все, щоб він мав змогу закінчити підпільну греко-католицьку семінарію і

стати священником. Згодом о. Микола зумів у тій хаті зорганізувати духовну кузню, де проходили вишкіл ті, хто любив Бога й Україну, хто не змирився з рабством, а волів віддати своє життя за правду та свободу.

Найбільше мене вразили своєю геройською посвятою три дівчини – Оріся Тельвак, Маруся Демків і Галя Клецько, які день і ніч, як ті бджілки, спомагали своєю жертовністю працю священників. Це були прості галицькі дівчата з бідних родин, які вклали свою левову частку в справу визволення України. Всі троє дуже гарно співали й чудово знали богослужіння, їздили зі священниками на підпільну працю по всіх містах і селах Галичини. Саме ті дівчата запровадили мене на могилу Владики Миколая Чарнецького. Вони варили їсти, прали, шили, друкували й тримали на собі всю господарську частину духовної кузні, весь час ризикуючи своїм життям. Дійсно – Бог показує свою силу в немічних людях, простих і скромних.

Настав 1988 рік. З благословення Владики Филимона Курчаби о. Микола Куць організовує в Биличах перше відкрите богослужіння УГКЦ. Разом з вірними по ночах було відбудовано знищену безбожними комуністами капличку. І ось, 5 червня – перша відкрита Служба Божа. Нині про це легко говорити й писати, а тоді всі сильно переживали: чим усе закінчиться, яка буде провокація, чи накинеться міліція, чи приїдуть військові на танках? Усього можна було чекати від “найгуманнішої у світі” червоної влади. Отець Микола всіх окремо поблагословив, помолилися і здалися на Божу волю та заступництво Матері Божої. Приїхали в Биличі й розпочалося торжество – перше відкрите святкування 1000-ліття хрещення України. Разом з о. Миколою Службу Божу відправляли о. Іван Білик, о. Богдан Гірський, о. Михайло Волошин і о. Володимир Юрга, котрий виголосив гарну патріотичну проповідь, яка у всіх присутніх викликала сльози на очах. Була тоді гарна погода, з'їхалось багато людей, які відчували запах свободи, що настає краща доля для України. Звичайно, тоді були присутні там і “товариші” від релігії, які по-вовчому споглядали на нас, та відчували, що буде переміна, і думали, як їм перебудуватися, щоб далі мати змогу нищити Церкву й Україну, але вже зсередини.

Минуло десять літ з того часу. Життя спливає, як вода у річці. Тих, хто торував дорогу до правди, давно вже забули, бо ця правда нині нікому не потрібна. Матеріалізм, брехня і підлість запанували над світом. Нашадки славних прадідів будують в Україні церкви для окупантів, шукають царства земного у сектантстві, п'ють по корчмах і нарікають на свободу, живуть у розпусті та вбивають ще ненароджених дітей, брешуть і крадуть, та голосують за Варраву. Ось такий поступ ми зробили за десять літ свободи. Нещасні фарисеї, раби цього світу, забули про відповідальність перед Богом і своїм негідним життям доказують бідним людям, що Страшного Суду не буде, що Бога нема. Але так все не буде... Світ шалено котиться до свого кінця. Ще трошки і кожна людина буде змушена здати рахунок свого життя перед справедливим суддею Ісусом Христом. Ось такий сумний наш десятилітній ювілей. Рятуймося, мої дорогенькі! Для цього Бог дав птицям – крила, звірятам – кігті, а нам, людям, – молитву. Амінь.

ЛИСТ ДО ВІРУЮЧИХ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО

Слава Ісусу Христу!

Мої дорогенькі! Вітаю вас з перемогою! Після таких страшних тортур ви все ж таки залишилися людьми і вірними святій Божій правді. Пригадайте собі, як ви вперше брали до рук молитовник і вчили святі молитви; як не знали де в церкві стати і як себе вести біля священника; як довго не могли зрозуміти, чому все робиться без грошей. Ви тоді виглядали на бідних овечок.

Пройшли роки науки, боротьби і випробувань... Сьогодні ви виглядаєте, як тигри, як леви – могутні, сильні й відважні, з прекрасними, безсмертними і безцінними душами. Ви не зрадили найвищої ідеї Ісуса Христа, ви не зреклися правдивої віри, ви не стали на коліна перед антихристом і не впали духом. Ви – герої християнства кінця ХХ століття! Сьогодні ви дозріли до активної боротьби за людські душі в умовах, близьких до підпілля.

Я завжди відчував, що так все не буде, а тому старався підготувати вас до тяжких випробувань, щоб ви могли при будь-якій системі провадити святий спосіб життя і бути практикуючими християнами. У кожного з вас є невеличка бібліотека для духовної поживи, є спільна вервечка в родині, хресна дорога і духовне Святе Причастя. А найголовніше те, що ви скуштували, як добре жити з Богом і Йому служити, ви відчули присмак Царства Небесного, а ваші серця наповнені любов'ю до Бога і всіх ближніх, які вас оточують. Добрі люди вчать вас, як треба поступати в житті, а інші вчать, як не треба поступати. На одних і других Бог посилає сонце і дощ, терпить їх і чекає, коли всі прозріють і повернуться до життя. Так і ви поступайте, наслідуючи Христа. Моліться за одних і других і тоді будете називатися дітьми Божими та станете досконалими в любові. З другими поводьте себе гідно й пристійно. Жалійте їх, бо вони впали дуже низько і не можуть вилізти з болота. Моліться за них, щоб Господь відкрив їм очі і дав їм безцінний дар любові, який вони втратили через своє лукавство. Старайтеся між собою говорити тільки за те, що є прекрасне й укріплює душу, особливо моліться за дар безмов'я, любові, просвічення, щасливої долі і смерті. І, найважливіше, ви повинні завжди, при будь-яких обставинах відчувати в серці радість і за все з любов'ю дякувати Богові. Якщо того нема – значить нема духовного поступу в житті, а тільки тупцювання на місці. Отож – вперед!

Наостанок дарую вам “Скарбинку мудрості”, яка допоможе вам у всіх випадках життя знайти потрібне рішення. Через цю книжечку я завжди зможу бути разом з вами, а також пам'ятайте, що ви є у моєму серці, і я щодня й щоночі благаю Господа за вас. І все, що з нами діється, – це Божа воля, допуст. Господь має свої дороги для нашого спасіння. Покірно прошу вашої помочі в молитві, і жиймо так, щоби в небі нам бути навіки разом.

Хай Бог благословить вас під покровом Матері Божої Почаївської і заступництвом св. священномученика Йосафата. Амінь.

12.07.1998

ЧУДОТВОРНА ІКОНА МАТЕРІ БОЖОЇ З ЛІСЬКА

В прекрасному українському гімні “Ще не вмерла Україна” є такі слова: станем, браття всі за волю від Сяну до Дону. Якраз над срібним Сяном в мальовничих українських Бескидах, за 80 км на південний схід від Перемишля, розташоване

стародавнє місто Лісько. В тих казкових краях народився отець Михайло Вербицький, композитор і автор національного гімну України, а також Перемиський єпископ Йосафат Коциловський, який мученицькою смертю засвідчив свою любов до Бога і України. Мабуть не один раз вони бували в Ліську, де на окраїні міста стояла маленька убога церковця на честь Різдва Пресвятої Богородиці, в якій знаходився чудотворний образ. Без сумніву, вони там часто молилися і одержали чудесне благословення на тернисту священничу дорогу; там перед чудотворним образом Ліської Богоматері дістали щедрі таланти, якими так гарно прикрасили багатостраждальний хрест Неньки-України.

Коли мені було десять років, я мав щастя побувати в тих краях і на власні очі побачити землю моїх прадідів. Там їхні могили і там народилися мої батьки. Відтоді перед очима завжди бачу широкий Сян і пречудові гори Бескиди. Душа рветься до отчого краю і сумно кричить, чому так сталося? Вже з маленької дитини я відчув, що правда, спокій і воля будуть тільки в небі, а тут на землі – боротьба за те, щоб лишитися людиною. Хай ця стаття буде моєю часткою в пам'ять тих, хто загинув у розквіті літ за кращу долю України на тих теренах.

Вперше згадується про церкву в горішній частині міста Ліська в кінці XV ст. Тоді якийсь С.Кміта надав привілей для священника. В історичному музеї м.Сянок зберігається літургійна книга "Апостол" з міської церкви, одна з трьох таких примірників у світі. Про священника греко-католицького обряду Григорія є записка з 1560р. Приблизно в 1575р. на місцевому кладовищі збудовано дерев'яну церкву на честь Різдва Богородиці, а від 17 вересня 1580р. є згадка про дві церкви: за містом і в місті за ринком.

У 1594р. С.Стадницький продав отцеві Василеві приборство у м.Лісько за 100 золотих з правом спадщини, без обов'язку платні замкових і міських, за винятком річного чиншу 16 грошей; признав всілякі прибутки за стародавнім звичаєм з міста, передмістя та сіл Гузелі й Посада, не змінюючи нічого з прав, які надав ще раніше С.Кміта. Обидві церкви з того часу мали спільні прибутки й одне управління.

У записі з 1652р. сказано, що на замиськім приборстві була хата при церкві, а з другої сторони була пекарня з коморою, стодола, стайня, сад і лан землі. У XVII ст. в цих двох церквах було двох або трьох священників (один з них пресвітер). У тому часі при церквах існувало братство на чолі зі старшиною. Воно мало за обов'язок опікуватися церквами. Мало також городи, землю, хати і грошові суми від вірних, які давали на потреби церкви. Братство організовувало школи. Відомо, що в Ліську навчалися молоді хлопці, яких приготувляли на духівників східного обряду. При церкві був також шпиталь, про який згадується у 1607р. З радістю у Ліську сприйняли підписання Берестейської Унії, яка надавала більших прав вірним східного обряду і стала порятунком для Української Держави. В пам'ятку тої події одна з вулиць була названа в честь Унії Берестейської. Греко-католицька парафія складалася з чотирьох давніших, які злучено у 1594р. До неї входили села: Посада Ліська, Веремінь, Янківці, Гузелі, Лучки та Глинне. Деканат числив 30 сіл.

З давніх часів Лісько було великим відпустовим місцем Марійського культу. Деякі історики твердять, що чудотворна ікона вже існувала на початку будівництва замиської церкви. Вона показалася на пні зрізаного дуба. В часі першої світової війни з ікони були вкрадені дорогоцінні коштовності, які становили велику матеріальну цінність. Між війнами пень дуба був замуrowаний в головному вівтарі церкви, а сама ікона була у

бічному. Старовинний іконостас теж мав велику мистецьку цінність. Святиня була збудована з модрина без жодного залізного цвяха, лишень дерев'яні кілочки, а покрита була гонтом. Церква, ікона та 400-літні дуби, які росли за церквою, були під опікою консерватора. Завдяки чудотворній іконі, слава про яку була дуже велика, до убогої церкви сходилися люди з майже цілої Галичини, Словаччини і Угорщини. Дуже часто перед війною до церкви приїжджав греко-католицький священник Олександр Стиранка, який був парохом с.Тарнавка і деканом Риманівським. Він виголошував гарні місійні проповіді і казав, що тисячі людей, які щиро молилися перед іконою Ліської Богоматері одержали чудесні оздоровлення. Так один чоловік з далеких Карпат мав сліпого сина і, де тільки не вдавався, нічого не помагало, аж нарешті йому порадили йти до Ліська. Прийшли, помолилися і вже вертались додому. Якраз були на мості, що з'єднує Лісько і село Гузелі. Раптом хлопчик каже: Тату, а що то є? Батько відповідає зі сльозами на очах – то, дитинко, лебеді на Сяні. І вернулися знову до церкви, щоб подякувати Матері Божій за чудесне оздоровлення.

Одні люди зі Стрия розказують, як у 1939р. важко захворіла їхня мама, вона ціла опухла. Покликали священника, який пізніше сказав, щоб готувалися до похорону. Також приходив лікар, але вже нічого не допомагало. Тоді тато пішов молитися перед чудотворною іконою. Він плакав і щиро молився, просячи заступництва Ліської Богоматері. Після молитви повернувся додому, а мама каже: дайте мені їсти. І священник, і лікар казали, що сталося чудо. Після того випадку мама ще жила до 1980 р.

Якраз у тому місці, де стояла церква, проходила лінія фронту. За день перед приходом фашистів польські шовіністи та агенти московської комуни жорстоко по-сатанинськи замордували в Ліську 18 освічених українців серед яких були: вчителька пенсіонерка Савула, Антін Кріль, Михайло Кривов'яза, який працював у Народному домі, Габлінський, Трушка, Гац, Федорищак, Любомир Звіринський та інші. Екзекуції відбувалися в підвалі п.Гравера. Біля вікна стояв трактор з включеним мотором, щоб заглушити крик і стогін катованих. Пізніше трупи замордованих покидали в озеро. Чисто випадково вдалося їх знайти. Всі золоті речі – обручки, годинники і т.п. були при загиблих. Під час фронту церква чудом уціліла, хоч навколо все було вщент зруйноване. У 1944р. поляки забрали в священника ключі від церкви, щоб шукати там українських повстанців. Розділилися на дві групи, обступили церкву і сталося страшне – одні одних перестріляли!

Парохом у Ліську і містодеканом був старенький о.Юліан Чучкевич, а катехитом молодий о.Юліан Щуплат. У 1930р. ліський деканат налічував 22.248 душ греко-католиків. На початку війни о.Юліан Чучкевич правив Службу Божу і під час освячення вогонь на свічці видовжився, а потім зробилася поперечка і вийшов дуже гарний хрестик. Священник запитався людей, чи бачать це? Люди відповіли, що бачать і після освячення хрестик почав зменшуватися поступово до кінця Служби Божої. Всі казали, що буде якесь терпіння. Так і сталося. Кінчився фашизм – почався комунізм. Поляки забрали о. Ю.Щуплата до тюрми і декілька місяців над ним знущалися. Відбили йому нирки і заставляли працювати біля свиней.

Щодня зранку о 6-й годині примушували його пасти траву. Люди зібрали велику суму грошей і викупили отця з тюрми. Після цього розпочалася сатанинська акція під назвою “Вісла”. Мільйон українців було вивезено зі своїх прадідівських казкових земель

і розкидано по всьому світі. Ця дика акція супроводжувалася жорстоким катуванням українців від малого до старого.

Поляки спалювали цілі села і міста разом з людьми, нищили греко-католицькі церкви, щоб стерти з лиця землі все, що нагадує про Україну. Так у Ліську була знищена мурована і величава церква св.Миколая, збудована у 1846р. На тому місці поставили банк, але не мають спокою, бо там з криниці йде червона як кров вода. Такою ж сумною є історія церкви Різдва Богородиці. У 30-х роках вона була дуже знищена і могла в любую мить завалитися. А тому вірні перед війною обмурували її і планували подальшу будову. Але насильне виселення українців перешкодило цьому. Після війни один польський шовініст взірвав цю старовинну реліквію та ще декілька церков у горах і до року часу нещасний, повісився. У будинку плебанії розмістили гімназійну бурсу, а пізніше поселили туди психічно хворих і розбудували там шпиталь, який існує донині.

У 1946р. під час насильного вигнання з рідних земель українці з Ліська перевезли чудотворну ікону Матері Божої до Стрия в Успенський храм. По нинішній день люди постійно моляться перед чудотворною іконою Ліської Богоматері і одержують надзвичайні ласки.

1998

КОЛЮЧЕ ТЕРНЯ ЗА ДОБРОТУ І ЛЮБОВ

Дуже часто в нашому українському народі люди задають собі таке питання: за що терпимо, чому така гірка наша доля? І мабуть, відповідь буде така: терпимо за ім'я Господа нашого і Бога Ісуса Христа, за те, що стараємося в житті наслідувати Його і любити, за те, що не хочемо бути окупантами на чужих землях, а кожного, хто до нас приходить, зустрічаємо з хлібом і сіллю. І хоч нині не маємо такого достатку, як в інших народах, однак бачимо дивне Боже провидіння – наші церкви повні людей спраглих Божого слова, наші українські діти хочуть йти до монастирів і хочуть бути священниками. Нинішній зматеріалізований світ не може цим похвалитися. Ось така наша доля – терпимо за свою доброту і любов, але живемо з Богом і то є – краща частка. Прикладом цьому є життя сестер-монахинь Згромадження Пресвятої Родини.

З Божої ласки доля звела мене з прекрасною людиною — сестрою Веніаминою-Володимирою Марцінковською. Я дуже швидко знайшов з нею спільну мову, бо побачив перед собою людину, яка всім серцем любить Бога і Україну. Маючи твердий характер і сильний дух с.Веніамина готова віддати своє життя за щастя і спасіння свого ближнього. Не тільки словом, а й ділом вона це доказала. Сестра народилася в с.Язловець біля Бучача у 1922р. В 14 років пішла до монастиря і по нинішній день з любов'ю несе свій тяжкий хрест.

Коли вперше червоний чобіт перед війною прийшов на Галичину, то відразу почали переслідувати сестер п'яні окупанти. Під час одного з допитів у 1940р. с.Веніамині розбили голову і вона стала інвалідом II-ї групи. Прийшлося робити важку операцію, за яку кошти сплатив Митрополит Андрей Шептицький, а також дуже помагав о.Василь Величковський, майбутній єпископ-ісповідник, який часто приходив до сестри в лікарню і нею заопікувався.

Під час війни з 1942 по 1946 роки с. Веніамина працювала в Стрию у дитячому сиротинці, де перебувало 150 дітей. Напроти сиротинця знаходився німецький штаб. Раз або два в місяць несподівано німці робили акції-рейди на жидів. Але хтось тайно давав жидам про це знати і вони ховались, де тільки могли – по цвинтарях у гробівцях, у ямах в лісі, в українських сім'ях по хатах і в сестер над стайнею, стодолюю і в пивниці, їх там переховувалось десятками, але сестри мовчали і не подавали виду, що хтось там є. Маленьких п'ятирічних діточок жиди підкидали сестрам, які їх не ховали, а брали між дітей дошкільного віку, щоб уникнути підозри. Бувало, що за ніч підкидали до 10 дітей. Чому підкидали дітей сестрам? Бо сестри від них за це нічого не вимагали, а діти були добре забезпечені. Після акції жиди забирали дітей через паркан зі сторони цвинтаря. У сестер залишались тільки ті діти, родичі яких загинули. Монахині добре знали, що їх чекає від фашистів, якби ті дізналися за жидівських дітей, але, ризикуючи власним життям, вони відважно виконували свій християнський обов'язок. Є знімка з дітьми тільки меншої групи, серед яких сидять жидівські діти. Знімку зробив доктор Кубійович – голова Суспільної Опіки у Львові, який часто відвідував сиротинець. Разом з с.Веніаминою в сиротинці працювали с. Альфонса Токарська 1899р.н. і с.Анастасія Мирон 1904 р.н. з Галича, с. Мокрина Оглоблин 1902р.н. з Долини і с.Віра Беднарська 1914 р.н. з Чорткова. Постійною проблемою для сестер під час війни було, де взяти харчів, ліки, одяг, книжки і т.д. За німецької окупації секретарем в уряді м.Стрия був Ярослав Логуш, бандерівець, якого тайно заслала УПА, щоб мати інформацію про дії німецьких окупантів. Якраз він мав можливість розпоряджатися продуктами. Сестра Веніамина добре зналася з ним і тому сиротинець одержував м'ясо, шинку, молоко, масло, мед, мармелад, хліб і крупу, аж поки фашисти не запідозрили Ярослава Логуша у співпраці з УПА і він змушений був втікати зі Стрия. Але пізніше його піймали комуністи і відправили в Сибір, де він загинув у тюрмі. Завдяки Ярославу Логушу як українські, так і жидівські діти-сироти мали добре забезпечення протягом двох років.

Прачкою в сиротинці працювала Надія Іванова, як виявилось пізніше – жінка російського полковника. В неї було два хлопчики – двох і восьми років. Сестри їх годували і рятували як могли. Надія була дуже улеслива. Коли ж прийшли визволителі, то вона перебрала керівництво сиротинцем і показала сестрам свою страшну жорстокість.

Голгота для сестер почалася на саме свято Петра і Павла у 1946р. Їх викликали в Болехів до начальника НКВС і заставляли перейти на московське православ'я. Сестри звичайно не погодились, за що їх постійно переслідували і жорстоко били до крові на допитах, але вірні обручниці Христа трималися стійко. Ті страшні знущання тривали до 1950 року. В березні с.Веніамину, Ювеналію, Єремію і Андрею заарештували в Гошеві. Сказали збиратися в дорогу. Сестри почали просити болехівського начальника Борисова, щоб дозволив їм спожити св.Тайни. Він дозволив, але в його присутності. Сестри заспівали “О, Ісусе, в Найсвятіших Тайнах утаєний”, відмовили “Вірую, Господи”, відновили обіти і спожили св. Тайни. Борисов зняв шапку... Сестри заспівали “Під Твою милість” і заплакали, прощаючись з улюбленою капличкою. Через деякий час Борисов помітив, що нема чаші, і догадався, що то с.Веніамина взяла. “То ти, мала, вкрала? Ну, як вкралась, що я не бачив, дай Бог, щоб і довезла, аби ніхто не бачив”.

Везли сестер у товарних вагонах і переважно ночами, а вдень стояли в безлюдних місцях. Умови були жахливі, а особливо для малих дітей і людей старших віком, бракувало їжі і води. У вагоні була маленька дівчинка, Ганнуся, яка їхала зі своїм дідусем. На питання, хто тебе вивіз? мала поважно відповідала: “Власть!”. Був ще маленький Тарасик, який щодня через шпари в дошках вагона лаяв солдата-конвоїра: “Москалю, дай автомат, най ті застрілю! Ходи сюда! Як ті копну, то сі перевернеш, тай я звідси вийду!” Вимовляв ті слова по-дитячому і звичайно “москаль” нічого не розумів.

По довгих муках ешелон прибув у далеке Забайкалля. На вантажних машинах сестер разом з іншими привезли в поселення Любавінськ. Місцеве населення зустріло їх з криками і камінням: “Бандити! Бандити!” Люди цілим селом збіглись дивитися на страшних злочинців, але були дуже здивовані, побачивши німечних і нещасних людей, хоч комуністи їх запевняли, що це саме ті злочинці. Умови життя були жахливими – голод, холод і т.д. Сестри влаштувалися сторожувати в пекарні на зміну, а Бог прислав їм помічника: звідкись прибув великий пес, який водив сестер на зміну і пильнував їх від чужих, лежачи під дверями бараку.

За ті роки попадалися їм різні люди: одні робили зло, а інші, дивлячись на святе і мужнє життя сестер, і собі захотіли жити з Богом. Аж через п’ять років в чудесний спосіб до сестер приїхав з Чити о.Юрій Янтух ЧСВВ і відправив їм Службу Божу. Коли наближався час звільнення, то комендантом в селі був пан Ігуменов. Він добре ставився до сестер і відмовляв їх вертатися додому, бо там буде в стократ гірше. “Я знаю, яких людей з наших туди, до вас, посилають – гірше лютих собак... Там вам не дадуть спокою. Лишайтеся в нас. Тут, в Росії, вас поважають і вам було б краще. – Але сестри відповідали, що хочуть додому і мусять вернутися, бодай на старі літа. – Я вас розумію – говорив комендант, але там вас не будуть розуміти...”

На саме Успення Матері Божої 1956 року сестри виїхали з поселення Любавінськ. Попрощатися з ними прийшло все село. Коли ж мали сестри вилізати на машину, то підбіг їхній пес, обнюхав їх і заскавулів. Після цього він пішов хтозна-куди і ніхто його вже більше не бачив. Так писали сусіди. З Божою поміччю сестри добралися до рідної України, де їх чекало те, про що казав комендант Ігуменов. Ні прописки, ні житла, ні роботи, обшуки, а найболючіше – нерозуміння від своїх. Дійшло до того, що с.Веніамина разом з с.Андреєю вже були спакзовані їхати назад в Сибір, але врятував їх рідний брат с.Веніамина.

З Божої ласки с.Веніамина-Володимира Марцінковська мешкає нині сама в м.Калуші і дякує Богові, що дожила до проголошення Вільної України, що Церква повстала з руїни, що є можливість бути вільним. Але сестра тверезо дивиться на життя і бачить, що гріх може знову запанувати над світом і тоді буде ще гірша руїна. Сестра напоминає всіх бути пильними, цінувати життя і мужньо боротися з гріхом. Ось така доля нашої України в житті цієї скромної людини, яка відважно несе свій хрест, щоб тільки зберегти віру, чистоту і любов. За свою доброту вона одержала в нагороду колюче терня, але ця дорога веде до вічного щастя в небі. Амінь.

ПОБАЖАННЯ

(переклад)

Крокуй спокійно крізь гамір і метушню, пам'ятаючи, що тільки в тиші є мир і спокій. Будь в добрих стосунках з людьми, не зраджуючи себе, наскільки це можливо. Висловлюй свою думку спокійно і ясно, а також прислухайся до інших і роби з цього висновки.

Порівнюючи себе з іншими, можеш зневіритися або зазнатися, бо завжди знайдуться кращі або гірші від тебе. Радій своїми успіхами, від поразок не падай у відчай, бо все так не буде. Щиро виконуй свою працю, якою б скромною вона не була – це велика розрада на цій долині сліз.

Будь обережним у своїх починаннях, бо світ підступний. Але це не перешкода для здобуття чеснот. Все ж таки багато людей прагнуть високих ідеалів і всюди є місце для жертвності. Будь щирим і відвертим, палай любов'ю, бо тільки вона у світі байдужості і розчарування веде до вічності.

Приймай спокійно все, що несуть з собою літа і не жалій за юністю. Гартуй свого духа, щоб встояти у тяжку годину. Не муч себе непотрібними уявами, бо часто страх є наслідком втоми й самоти. Плакаючи залізну дисципліну, вмій одночасно бути лагідним до себе. Пам'ятай, що ти – дитя всесенної і так само, як зірки й дерева, маєш право бути тут. Розумієш це, чи ні – повір, що світ є таким, яким повинен бути.

Живи у мирі з Богом і не сумнівайся в Його існуванні. Не дивлячись ні на що, серед людської суєти і хаосу життя, збережи спокій душі. Попри всю облуду, непосильну працю і зрадливі мрії, цей світ – усе ще є прекрасний. Пам'ятай про це і намагайся бути щасливим!

Цей текст з 1692 року, знайдено у м. Балтимор (Англія).

2000

МАТІНКО БОЖА – РЯТУЙ УКРАЇНУ!

Мої дорогенькі, живемо сьогодні у страшні часи і виразно бачимо, як світ котиться до своєї погибелі. Нема спокою в державі, в церкві, в родині – диявол розперезався. Гинуть людські душі, бо топляться в мамоні і розпусті, дуріють від горілки й наркотиків, звіріють від абортів і йдуть до пекла на вічні муки. Ще трохи і злочин та насильство, брехня і підлість задушать світ. Що робити нормальній людині на цій долині сліз?

Вгору піднесім серця і побачимо, що праворуч Бога стоїть Цариця (Пс. 44:10). Жінка, одягнена в сонце, і місяць під її стопами, на її голові – вінець з дванадцяти зірок (Од. 12:1). Ось, де спасіння для України! “Все упованіє моє на тебе, мій пресвітлий раю, на милосердіє твоє, все упованіє моє на тебе, мати, возлагаю. Святая сило всіх святих, пренепорочная, благая!” (Т.Шевченко).

Набожність до Пречистої Діви є непомильним знаком спасіння: Бог дає його лише тим, котрих призначив до неба (св. Іван Дамаскин). А тому наш король Ярослав Мудрий посвятив Україну під покров Матері Божої – ось віднині ублажатимуть мене всі роди

(Лк.1:48). Бог хоче, щоб ми одержували всі ласки через руки Марії (св. *Бернард*). Не з браку довір'я до Божого милосердя взиваємо Пречисту Діву Марію, але зі страху перед своєю негідністю (св. *Анзельман*). Служити Марії – значить панувати, а зачислитися до її невірників – значить більше, як посідати царство (св. *Бонавентура*).

З церковного передання знаємо, що св. Діонісій Ареопagit мав надзвичайно велику набожність до Богородиці після того, як він побачив її. Коли св. апостол Іван привів його до кімнати, де знаходилась Марія, св. Діонісій несподівано опинився в небесному сяйві і був глибоко зворушений: “Я повністю розгубився і відчув чудесні пахощі неба, був готовий померти за Марію. Мій розум і серце настільки були вражені величчю її слави, що я майже втратив свідомість. Я побачив чудесне сяйво, котре випливало з неї, і якби віра не навчила мене ісповідувати Єдиного Бога, то я воістину прийняв би її за божество. Після цього до кінця життя мені перед очима стояла Богородиця. Я завжди залишався душею в тому будинку, де мав щастя її споглядати! А що ж буде, коли ми побачимо Богородицю в небі, біля її Сина, на небесному престолі, посеред сонму ангелів, одягнену в славу Самого Бога!”

В об'явленні св. Бригіді Пречиста Діва Марія сказала: “Бог полюбив Мене над усі творіння Своїх рук і з прихильності до Мене, він не раз щадив світ перед Моїм народженням!” І далі милує нас, грішних людей, коли безнастанно взиваємо до неї. “Богородице Діво!” – це криголам, який розтоплює лід гріховний; це меч на диявола; це ковчег, який спасає наші душі і провадить до безконечного світла божественної Любові. Слуга Божий о. Йосиф Схрейверс, ЧНІ, дорадник митрополита Андрея Шептицького, відкриває нам велику силу Богородиці: “Завдяки твому співчуванню до інших, Пречиста Діва Марія наділить тебе такою любов'ю до Ісуса, що ти силою любови надолужиш за всі твої похибки в минулому. Вона вчинить, що ти збуджуватимеш акти совершенного жалю, а душа твоя буде така чиста, як у дитинстві по святім Хрещенні”.

Нехай ці слова ще більше заохочують до святості кожного українця, щоб словом і ділом доказати свою любов до Богородиці та випросити спасіння для нашого многостраждального народу. Амінь.

2001

ЧУДОТВОРНИЙ МЕДАЛИК З ГАРАБАНДАЛУ

“Ось бо віднині ублажатимуть мене всі роди” (Лк 1:48).

Далеко в горах Іспанії є невеличке село Гарабандал. Хоч люди живуть там дуже бідні, зате побожні. У цьому селі з 1961 по 1965 р. відбувалися об'явлення Пречистої Діви Марії чотирьом дівчаткам – Кончіті, Марі Круз, Якинті, Марі Льолі. Мати Божа просила дітей сказати світові: “Ми мусимо чинити багато жертв, робити багато покути, відвідувати часто Пресвяту Євхаристію і провадити добре життя. Якщо ні – то велика кара впаде на нас за гріхи”.

Богородиця оголосила через Кончіту, що після Папи Івана XXIII буде ще тільки три Папи і тоді настане кінець наших часів, але не кінець світу. “Коли в світі пануватиме великий неспокій, раптом зупиниться увесь рух. Тоді кожний побачить зло, яке вчинив, і добро, якого не виконав. Люди в цей час воліли б померти, аніж це пережити. Пересторога ця буде як очищення, щоб виправити совість світу і підготувати його до

великого чуда. Кончіта знає дату чуда і оприлюднить її за вісім днів до того. Це буде найбільше чудо, яке Ісус коли-небудь зробив для світу. Внаслідок чуда повернеться Росія. Якщо після чуда світ все-таки не зміниться, тоді Бог зішле кару. Вона буде набагато страшнішою, ніж та, яку людина може собі уявити; відповідно до того, на що заслужили собі люди своїми злочинами”.

Тому, що світ не брав до уваги попередні доручення, у 1965 р. Пречиста сказала: “Раніше чаша заповнювалася, тепер вона переповнюється. Багато кардиналів, багато єпископів і багато священників є на дорозі до загибелі і ведуть за собою багато душ. Щораз менше уваги приділяється Пресвятій Євхаристії. Ви повинні відвертати від себе гнів Божий своїми зусиллями, робити більше жертв. Думайте про страсті Ісуса. Якщо будете щиросердечно просити в Нього прощення – Він вам простить. Я – ваша Мати і не хочу вашого засуду”.

Під час останньої появи Пречистої з Дитятком, люди принесли багато релігійних предметів. “Бог хоче, щоб ми отримували всі ласки через руки Марії”. (св. Бернард). Діва Марія поцілувала їх усіх і сказала до Кончіти: “Через поцілунок, яким я наділила ці предмети – мій Син творитиме дива. Роздавай ці предмети іншим. Говори до мене. Це останній раз, що ти побачила мене тут, але я завжди буду з тобою, як і з усіма вами. Кончіто, чому ти не йдеш відвідати мого Сина в Кивоті? Він чекає на тебе день і ніч”.

Кончіта сказала: “Я така щаслива, що бачу вас обидвох. Чому не візьмеш мене зараз із собою до неба?”. Пречиста відповіла: “Коли ти станеш перед Богом, то твої руки мусять бути заповнені добрими справами, котрі ти зробила для своїх братів і для Божої слави. В даний час твої руки порожні”.

Одного разу до Кончіти підійшов протестант і запитав, чи можна йому поцілувати розп’яття, яке цілувала Богородиця. Кончіта при появі запитала про це Діву Марію. Мати Божа глянула на чоловіка і сказала: “Він також мій син”. Святий Анзельман каже: “Не з браку довір’я до Божого Милосердя звиваємо Пречисту Діву Марію, але зі страху перед своєю негідністю”.

Під впливом об’явлень дівчата вирішили посвятити себе до монашого життя, але Божа воля для них була – залишатися у світі і якнайбільше розповідати про Діву Марію. Всі дівчата вийшли заміж і стали багатодітними матерями. Сьогодні, з цілого світу йдуть повідомлення про чудотворну силу медаликів з Гарабандалу. Ось деякі з них:

1. Ілля Негрич, 1957 р.н.: “Вже 13 років перебуваю у в’язниці. Одного разу, після травми, у мене зробилася велика рана на правій гомілці. Чим я тільки не лікував, але все безуспішно. Рана безперервно текла і гноїлася – утворилася нуриця. Лікарі сказали, що таке не лікується. Однак я не тратив надії і молився. На Покрову 2002 року священник, після Служби Божої, давав цілувати чудотворний медалик Матері Божої з Гарабандалу. Я з вірою поцілував його, і після восьми років невиліковної хвороби, моя нога зажила”.

2. “Внаслідок вибуху зварювального апарату в мене зробилося більмо на лівому оці. На то більмо операції не роблять. І ось, після п’яти років хвороби, я поцілував чудотворний медалик і в короткому часі більмо розсмокталося й зчезло. Дякую Матері Божій за ті чудесні оздоровлення”.

3. Володимир Галайко, 1951 р.н.: “Два роки перебуваю у в’язниці. Влітку 2002 р. я обпалив ногу і в мене почалася екзема, а з вересня – чиряки на шії і голові. Деякі, особливо ззаду на голові, сильно боліли. Коли я прикладав іконку Чарнецького, біль

проходив, але чиряки ще більше кинулись по плечах і ногах. Лікував дорогими мазями, які мені не допомагали. Я вже не міг повертатися, але таки йшов на Службу Божу і молився. На Покрову священник давав цілувати чудотворний медальон Матері Божої з Гарабандалу й, після цього я не зауважив як повністю став здоровий – екзема і чиряки щезли. Відчуваю велику радість на душі після такого чудесного оздоровлення”.

2002

НА ПОКРОВУ ЮВІЛЕЙ УПА

Справу церкви від національних первнів неможливо відділити. Так було століттями, так є і тепер. Хто є українцем-християнином, той є теж українським патріотом (Патріарх Йосиф Сліпий).

Мої дорогенькі, який гарний світ сотворив Господь і дав йому чотири різні пори року. Кожну з них вбирає у найкращі шати. І все це робить для свого найдосконалішого сотворіння – людини. Красою природи зачаровує своїх улюблених дітей і заохочує їх до святого життя. В цей час, коли наша казкова земля зодягається в жовті ризи осені, ми Українці, святкуємо Покров Пресвятої Богородиці.

Це свято бере свій початок з Царгорода. У 903 році в цьому місті була велика пошесть і щодня за гріхи гинули тисячі людей. Народ зібрався у Влахернській церкві просити прощення у Бога і заступництва Пресвятої Діви Марії. Серед присутніх у храмі молився невільник з України св. Андрій Христа-ради юродивий зі своїм учнем св. Єпіфанієм – майбутнім патріархом Царгороду. Саме вони побачили над ранком, як до церкви ввійшла Пресвята Богородиця і накрила людей своїм омофором. Пошесть відступила.

У 1037 році князь Ярослав Мудрий посвятив Україну під Покров Матері Божої. Славні козаки-запорожці збудували на Хортиці величаву церкву з дев'ятьма куполами на честь Покрови. Січові Стрільці Української Галицької армії теж посвятили себе під Покров Богородиці, а Організація Українських Націоналістів під лицарським проводом Степана Бандери створила на Покрову 14 жовтня 1942 року славу Українську Повстанську Армію. З великим піднесенням святкуємо сьогодні 60-літній ювілей УПА. Майже в кожній галицькій родині, яка розкидана по цілому світі, є ті, хто зі зброєю в руках і молитвою на устах захищав свою рідну Україну від окупантів-чужинців. Жодна армія світу не до порівняння з тією жертівністю та високою організованістю, що їх проявили воїни УПА. Знаменитий французький президент генерал Шарль де Голь сказав: “Якби я мав таку армію, яку має ОУН, німецький чобіт не потоптав би французької землі”. Весь цивілізований світ визнав УПА воюючою стороною у Другій світовій війні.

“Любов до Бога і Батьківщини – це дві найбільші любові кожної благородної душі” (Папа Пій XII). “Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх” (Ів. 15:13). Воїни УПА героїчно захищали свою землю від німецького фашизму, московського комунізму і польського шовінізму. Окупанти, які з мечем прийшли на нашу землю, від меча і гинули. 22 червня 1944 р. Берія і Жуков підписали сатанинський план про вивезення з рідних земель всіх українців, тобто цілковите знищення України. І тут воїни УПА дали таку відсіч варварам, що після неї більшовики не тільки українців, а й всіх тих, хто був проти червоного диявола, ще довгі роки називали бандерівцями. Неймовірно, але факт!– до середини 50-х років УПА чинила

збройний опір найбільшому тирану в історії людства. В той час інші нації вже давно капітулювали перед комунізмом.

Деякі надто чуйні товариші можуть зіслатися на слова Євангелія: “Хто вдарить тебе в праву щоку, оберни до нього й другу”(Мт. 5:39). Тут у відповідь св. Августин радить брати приклад з самого Господа, якого вдарили в лице. Наш лагідний Спаситель не сказав: ось моя друга щока, а навпаки: “Як я зле сказав, доведи, що воно зле; а як добре, завіщо б’єш мене?”(Ів. 18:22-23). Також і св. Павло після биття по устах не мовчав, а сказав до первосвященника Ананії: “Бог тебе буде бити, стіно побілена!”(Ді. 23:3). Отже, не можна дослівно розуміти слова Євангелії, яка вчить нас вміти завжди панувати над собою і зберігати внутрішній спокій. Що ж до зовнішньої поведінки, то вона має залежати від обставин. Мудра доброзичливість супроти ближнього наказує нам часто бути суворими до нього; треба вміти направити його. “За правду борись аж до смерті, тож за тебе й Господь Бог змагатиметься” (Сирах 4:28). Моральне богослов’я вчить, що для захисту добра суспільства необхідно знешкодити агресора.

Найстрашніше пекло на землі, яке придумали червоні дияволи, було у концтаборах. Мільйони людей десятки років терпіли страшні знущання за те, що вірили в Бога, любили Україну, хотіли Правди. Тому пеклу не було видно кінця. І яке дивне Боже провидіння! Саме бандерівці, які опинились у концтаборах, навели там порядок і zorganizували найбільші повстання у Норильську – 1953 р. і в Кінгірі – 1954 р. Вперше більшовицька система дала тріщину. Ув’язнені відчували себе людьми і дістали духа до боротьби за кращу долю. Пройшли роки і завдяки українським націоналістам розвалилася тюрма народів! У селі Устя біля Снятина на Франківщині живе керівник повстання у Норильську пан Євген Грицяк. В Соکیلниках на окраїні Львова живе пан Іван Кривуцький, який морально готував людей до повстання і був взірцем Українця не тільки для своїх, а й навіть для ворогів. Недавно вийшли друком дві його безцінні книги “Де срібнолентий Сян пливе” і “За полярним колом”. Не один раз Пресвята Богородиця рятувала їх від смерті і дала змогу дожити до проголошення незалежної України.

В цей день 60-ліття УПА подякуймо Богові за нашу рідну Україну, за ласку народитися Українцем. Це велика честь – бути Українцем, яка зобов’язує жити і боротися за Правду, Свободу і Любов; працювати над собою, бути побожним, правдивим, чесним, працьовитим, відважним і згоріти з любові до України, як це зробили Шевченко, Леся Українка, Франко, Коновалець, Шептицький, Бандера, Шухевич, Сліпий і мільйони інших. Помолімся до українських мучеників-героїв за кращу долю України, щоб Мати Божа берегла нас під своїм Покровом і провадила святою дорогою до небесної Батьківщини, до того місця вічного спочинку, де вже не буде окупантів, ні сліз, ні концтаборів, ні смутку, ні тортур, але життя щасливе і безконечне... Боже мій, яке то щастя буде зустрітися в небі з тими найдорожчими, хто кров свою пролляв за волю України!

МАЛЕНЬКЕ ЧУДО В ЗАРВАНИЦІ ДЛЯ МАЛЕНЬКИХ З КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО

Мої дорогенькі, у серпні 2002 року я їздив на свою другу Батьківщину, до чарівного міста Кам'янця, що на Поділлі. Маю там величезну родину з якою Бог дав ласку прожити перші роки священства з 1991 по 1997 роки, і з якими хочу бути разом в небі. Так Бог дає, що чужі люди через любов до Ісуса і Марії, до правди і свободи стають для тебе рідними. А що вже казати про тих милих і любих діточок, яких хрестив і носив на руках, сповідав і причащав, пригортав до Бога і поручав під покров Матері Божої Почаївської, на честь якої ми в 1996 році збудували храм у Кам'янці.

І ось, 5 серпня – на празник чудотворної ікони Почаївської, після Богослужіння, підбігають до мене мої любі діточки; показують фігурку Богородиці і навперебій розказують про чудо, яке з ними сталося в Зарваниці. Я уважно вислухав, а також розпитав все у їхніх батьків. Тоді попросив, щоб кожна дитина описала все побачене і пережите. Хай не пропадає, бо час своє робить. Святий Іван Дамаскин навчає, що набожність до Пречистої Діви Марії є непомильним знаком спасіння: Бог дає його тим, котрих призначив до неба. Ці милі діти-квіти заслужили собі на таку ласку, бо разом з батьками в найгірші морози чи в найбільшу спеку – ніколи не пропускали Служби Божої: спочатку в будівельному вагончику, а від Великодня 1992 року в храмі св. свмуч. Йосафата.

Вже з пеленок причащалися, підростали і бачили взірцевий християнський спосіб життя своїх батьків. Діти знали, що їхній правдивий дім – це святий храм, що їхнє місце перед вітарем, біля священника і ближче до Ісуса; що треба прибігати з молитвами до Матері Божої Неустанної Помочі і наслідувати життя св. Йосафата, Андрея Шептицького, Миколая Чарнецького, Йосифа Сліпого; бути національно свідомими патріотами своєї багатостраждальної України.

Побожні діти тішилися тим, що разом з батьками належать до практикуючої християнської парохії. Це рідкісний випадок і велика ласка Божа, коли громада як одна велика родина. Маленькі християни разом з дорослими зазнали тяжких випробувань за правду і любов. Однак вистояли з честю. Святий апостол Павло пише: “Вам дана ласка Христа не тільки вірувати в нього, але за нього також і страждати” (Фл. 1:29). А тепер Матінка Божа у Зарваниці в чудесний спосіб ще більше укріпила в вірі маленьких діточок, щоб до кінця свого життя почитали Пресвяту Богородицю і несли майбутнім поколінням надію, правду і любов!

То ж надамо слово тим, в кого чисте серце.

Анна Полуктова, 15 р. Ми перебували в таборі, у святому місці Зарваниця з 16 липня. Останній день: п'ятниця, 26 липня за програмою був днем молитви. Для сильнішого заглиблення дітей у молитву ми всі ввечері зібралися на нічні чужання. Розпочали чужання читанням листів, в яких діти зверталися до Пресвятої Богородиці. Сорок дітей дякували Матінці Божій за час, проведений в таборі, а також за все життя. Зворушливо до сліз висловлювали свої почуття Небесній Неньці. Після читання листів наші чужання перервалися приїздом священника з Тернополя, який провів з нами перший тиждень в таборі. Всі діти дуже любили і поважали цього священника, тому його кількахвилинний візит для всіх був радісною несподіванкою. Після його від'їзду сестрам довелося прикласти зусиль до згуртування дітей для закінчення чужань. Був пізній час і

більшість хлопчиків пішли в свою кімнату. Через якийсь час один з них повернувся і попросив сестру зайти в їхню кімнату, а ще за якусь мить він покликав туди всіх нас. Ми не знали, що трапилось, але, наблизившись до кімнати, почули молитву на вервиці і поступово приєдналися до всіх. Коли я підійшла ближче, то зрозуміла, чому всі діти зосередили свою увагу на фосфорній фігурці Матері Божої, яка стояла на підвіконні. Вона рухалася. Спочатку я не вірила своїм очам і навіть протирала їх час від часу. Марія ніби танцювала. Вона крутилася по колу, робила півоберти і час від часу розводила руки. Далі ми молилися за різні прошення. Ми закінчили молитву ніби одночасно – тоді Марія перестала рухатися. Ми перебули в тиші ще декілька хвилин, а потім увімкнули світло. Ми молилися кілька годин, але для всіх нас цей час проминув, як лічені хвилини. Після цього ми розійшлися по своїх кімнатах, але ще довго ділилися незабутніми враженнями від побаченого.

Вікторія Занюк, 14 р. Був вечір, майже закінчилися нічні чування. Всі сходилися на останню молитву, а я пішла до кімнати хлопців. Коли я туди увійшла, хлопчики, які були найменшими, сказали мені, що фігурка Матері Божої рухається по кімнаті. Я їм не повірила, подумала, що вони щось собі придумали. Тоді Полуктов Тарасик запропонував мені подивитися. Хлопчики вимкнули світло. Я глянула на фігурку Матері Божої і побачила, що вона справді обертається навколо себе. Спочатку я не повірила і намагалася якось це собі пояснити, але це справді було чудо. Далі вона почала поволі рухати своєю ногою і руками. Через декілька хвилин ми покликали сестер, решту дітей і всіх присутніх. Всі спостерігали, як фігурка повертається та рухає руками і ногами.

Для мене це було дійсно чудо, яке допомогло мені ще більше повірити в Господа Бога, повірити в себе і змінити своє життя на краще. Я рада, що Марія дала мені змогу побачити таке велике чудо, якого я не гідна.

Олександр Ірха, 14 р. В п'ятницю 26 липня ввечері ми довго молилися. Спочатку сталося маленьке чудо, бо до нас на кілька хвилин завітав отець з Тернополя, який провів з нами перший тиждень нашого табірної життя. Ми були дуже раді, бо вже не надіялися тут його зустріти. Потім ми пішли в свою кімнату на першому поверсі і ще тут молилися. Хлопці зібралися відпочивати, а я вийшов на вулицю. Коли я заглянув в кімнату через вікно, то побачив Матір Божу, яка літала в просторі, на висоті півтора метра від підлоги. Мати Божа зупинилася і зробила хрест в просторі, рухаючись спочатку горизонтально, а потім – вертикально. В цей час над куполом храму була велика ясність, а ми всі молилися. Матір Божа поверталася, танцювала і руками посидала на нас Божу ласку. Ми довго молилися і спостерігали за її рухами. В мене було відчуття живої зустрічі з Матір'ю Божою.

Оксана Гищук, 13 р. Я, моя молодша і двоюрідна сестрички цього літа відпочивали в чудотворному місці – Зарваниці. Там гарний собор, чудова дзвіниця заввишки 75 метрів, фігура Матері Божої, джерело з цілющою водою, церква, в якій знаходиться чудотворна ікона Матері Божої Зарваницької.

В останній вечір ми мали нічні чування. Діти написали листи до Діви Марії і зачитували їх. Деякі хлопчики пішли спати швидше. Коли вони готувались до сну, побачили диво. Фосфорна фігурка Матері Божої, що стояла в їхній кімнаті на підвіконні, збільшувалася, потім стала звичайною і, обертаючись, почала обходити кімнату. Діти бачили, як фігурка танцювала, її руки і плаття рухались. Тоді покликали всіх решта. Ми

прибігли і відразу спрямували свою увагу на підвіконня. Від фігурки світилося все вікно, а вона сама крутилася навколо себе. Ми почали молитись і молились дві години. Під кінець з-під накидки виглянула рука, на якій висіла вервиця. Фігурка повернулася до нас обличчям, поклонилася і стала на місце. Це було чудо!

Віталій Розум'як, 11 р. В п'ятницю, 26 липня в нашому таборі в Зарваниці були нічні чування біля ікони Зарваницької Божої Матері. Ми читали свої листи-подяки до Матері Божої. Наш друг Саша Ірха в своєму листі дякував Матінці Божій за те, що вона об'явилася монахові і просив, щоб вона з'явилася також і йому. Згодом ми пішли до своїх кімнат. В кімнаті нас було четверо: Полуектов Тарас, Розум'як Михайло, Розум'як Віталій і Микола. Ми вимкнули світло і звернули увагу на незвичайне сяйво, що поширювалося від фосфорної фігурки Божої Матері, яку напередодні купив Саша Ірха. Світло йшло пучком вгору, так ніби в фігурку вселилася душа. Потім вона зробила в просторі хрест: пройшла спочатку горизонтально, стала посередині, а потім вертикально – вгору і вниз. В цей час зайшов хлопець і увімкнув світло. Ми сказали йому вимкнути світло і покликати інших дітей, а також двох монахинь. Коли світло згасло, Мати Божа продовжувала рухатися в просторі. При цьому, в неї навіть складки плаття колихалися. Одна з монахинь швидко протирала скельця окулярів. Ми всі разом на колінах молилися з 12-ї до 2-ї години ночі і зовсім не відчували втоми. Під кінець я запропонував подякувати Божій Матері за те, що вона нам з'явилася і за те, що ми провели ці добродійні молитви. Ми помолились. Мати Божа молилась також і тримала в руках вервицю, хоч на фігурці тримала руки вгору. Далі вона перехрестилася, вклонилася і була з нами цілу ніч. Вранці вона виглядала так само, з вервицею.

Софія Бурак, 11 р. Тієї ночі в нас були чування, а я пішла спати трішки раніше. Зі мною в кімнаті було ще кілька дівчат. Я вже вимикала світло, як якась дівчина поклікала всіх у кімнату хлопців. Я нічого не зрозуміла, але все-таки побігла туди. Коли я зайшла, кімната була повна народу і всі молилися “Богородице Діво”. В середині кола стояла маленька фосфорна фігурка Матері Божої. Коли я придивилася, то побачила, що фігурка крутиться, а плаття Діви Марії рухається. Інколи, як при молитві, Діва Марія розводила руками.

Тарас Полуектов, 9 р. В п'ятницю, 26 липня ввечері в нас були чування. Був вже пізній час і ми з хлопцями пішли в свою кімнату на відпочинок. Після того, як вимкнули світло, хлопці ще перемовлялися, а я дивився на фосфорну фігурку Матері Божої, яка стояла на підвіконні за кілька метрів від мого ліжка. Раптом вона збільшилася до росту дорослої людини, посміхнулася, далі зменшилася і стала такою, як я, а потім знову маленька – як була. Матінка Божа наблизилася, обійшла навколо моєї голови, стала напроти мене так, що можна було дотягнутися рукою. Я промовив молитви “Отче наш” і “Богородице Діво”. Вона знову стала на підвіконні і повільно поверталася навколо себе, а то просто з боку в бік, нахилила голову і підіймала руки. Було тихо і я запитав, чи хлопчик Коля це бачить. Він, а також інші хлопці, що були в кімнаті, бачили це все. Коли в кімнату почали заходити діти і побачили що відбувається, то покликали сестру, а також решту дітей. Ми довго молилися, а фігурка рухалася, ніби танцювала. Молитися було добре, а час минув дуже швидко.

Олена Калашнікова, 9 р. Мати Божа була жива, трохи більша за фігурку. Вона рухалася, поверталася, хитала головою і трохи підіймала руки.

Михайло Розум'як, 8 р. Мати Божа оберталася, ніби танцювала: то ніжною притупне, то присяде. Вона навіть підіймалася в просторі і опускалася. Від неї весь час йшло дуже яскраве сяйво овальної форми приблизно до 5 см з боків і до 30 см вгору.

2002

ВИДІННЯ ЄРОНІМА В ЄРУСАЛИМІ

(переклад)

Багато років тому, коли я заради Царства Небесного зрікся свого дому, батьків, сестри, близьких і, що ще важче, – звички вишукано харчуватися, я вирушив, як воїн Христовий, до Єрусалиму. Але я не зрікся своєї бібліотеки, яку зібрав у Римі великим старанням і працею. Ось так я постив, нещасний, і водночас думав читати Ціцерона. Після частих нічних чужань, після сліз, що їх із самої глибини душі викликали спогади про колишні гріхи мої, я все-таки тримав у руках Плавта. Коли ж опам'ятовувався і починав інколи читати пророків, необроблена мова їхня жахала мене, і сліпими очима, не бачачи світла, я думав, що винні не очі, а сонце. І ось, коли так знущався наді мною стародавній змій, приблизно посередині Великого Посту я був уражений сильною лихоманкою, що безупинно мучила виснажене моє тіло і так пожирала нещасні мої члени, що від мене залишилися тільки самі кості.

Готувалися вже до похорону. Тіло застигало і життєва сила душі зберігалася тільки в бідних моїх грудях, заледве теплих, – як раптом, піднесений у дусі, я постав перед престолом Судді. Там було стільки світла й саява від тих, які стояли довкола, що я впав на землю і не смів глянути вгору. На питання, хто я такий, я відповів: “Християнин”. Але Той, хто сидів на престолі, сказав: “Брешеш! Ти – ціцеронянин, а не християнин, – *де скарб твій, там і серце твоє*. Я вмиє онімів і під ударами, бо Він наказав бити мене, зазнаючи ще більших мук совісті, подумки благає: *У Шеолі хто Тебе возхвалить?* Потім я почав лементувати і, плачучи, просити: *Помилуй мене, Господи, помилуй мене*. Ці слова лунали поміж ударами батогів. Нарешті ті, що стояли довкола престолу, припали до колін Того, хто сидів на ньому, та благає, щоб Він простив мою молодість і дав мені можливість покаятися в гріхах, а якщо я знову почну читати твори язичників, тоді вже покарає мене. Я ж, призиваючи ім'я Господнє, присягнув: “Господи, якщо коли-небудь у мене будуть мирські книжки, якщо я буду читати їх, – значить я зрікся Тебе!”

Після цієї присяги я повернувся на землю і розплющив очі, повні сліз. Навіть недовірки повірили в те, що сталося, бачачи, як я страждаю. Це, звичайно, не було сном, маревом чи хворою уявою, що так часто вводять нас в оману. Доказом служить престол, перед яким я був розпростертий, суд, якого я настрашився (не доведи, Господи, мені ще раз таке пережити), плечі в крововиливах. Пробудившись, я все ще відчував біль від ударів і, нарешті, головний доказ – відтоді я почав читати божественне з таким запалом, з яким раніше не читав людського.

2003

ДЖУБЛИК

Я їздила до Джублика на Закарпатті 27 липня 2003 р. Вперше у житті побачила Карпати, враження було захоплююче: яка прекрасна наша Україна! У Джублику біля

чудотворного джерела був надпис: “Пречиста Діва просить, щоб під час Служби Божої воду не набирати, а також змовити 10 разів “Вірую” за об’єднання християн”. Мене в саме серце вразили слова “Пречиста Діва просить”. Перед тим в дорозі у мене було відчуття, що я їду до Небесної Неньки.

І ось, бачу гарно збудовану каплицю на честь Пресвятої Родини, хресну дорогу в лісі і сонячні зайчики поміж деревами. Перед Богослужінням всі люди молилися співану вервичку до Богородиці. Розпочалася св. Літургія. Після Святого Причастя я стояла збоку і тихенько молилася. Після цього підходжу до старенької жінки з нашого автобуса, а вона каже, що бачила на сонці Матінку Божу і св. Юду Тадея. Я швидко вийшла з-під дерева і глянула на небо, але воно було вкрите хмарами. Почала молитися “Богородице Діво” і бачу, що на хмарах утворюється біла пляма, а з неї світле сонце, яке не разить очі. Сонце поступово набирає обертів, спочатку в правий бік, а потім – в лівий. Трошки нижче під сонцем я побачила сіру хмаринку, на якій з’явилась Матінка Божа Покрова. Вона була у вишневому вбранні і в синій накидці. В руках тримала білий рушник з золотим хрестиком посередині. Богородиця стояла у великій покорі, нахиливши голову до людей.

У мене було відчуття, що я стою в повітрі над людьми. Я ніяк не могла відірвати своїх очей від неба. Радше не хотіла, бо відчувала неземне щастя. Хотілося, щоб це тривало вічно. Я бачила, як Матінка Божа виходила, а як заходила — ні. Щиро дякую Пресвятій Богородиці за таку ласку для мене.

Тетяна Боднарчук

2003

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – ДАР ВІД БОГА

Геній українського народу – поет, художник і письменник Тарас Шевченко народився 9 березня 1814 р. в селі Моринці Звенигородського повіту на Черкащині. Його батько Григорій (1781-1825) був стельмахом – робив колеса та вози і чумакував. Мати Катерина (1783-1823), донька Якіма Бойка, працювала на панщині. В родині Шевченка було шестеро дітей: Катруся, Микита, Тарас, Ярина, Марія, Йосип. Охрестив Тараса священник УГКЦ Олекса Базаринський в храмі св. Івана Богослова. Так само називався храм в селі Кирилівка, звідки походив батько Тараса і куди згодом переселилася їхня родина. У 1830 р. обидва храми були насильно переведені в московську релігію. Дід Тараса, Іван син Андрія, 1757 р.н. (прожив 115 р.) і баба Марта, 1766 р.н., були греко-католиками.

Перші релігійні знання малий Тарас одержав від свого дуже побожного і розумного батька, який вдома у свята і неділі часто вголос читав Святе Письмо та Життя Святих і мав свій власний Київський Патерик та Мінеї. Дід Іван був учасником селянського повстання, розказував Тарасові про боротьбу козаків та гайдамаків і зумів прищепити йому любов до Бога і України. Після смерті матері в хату прийшла мачуха, ще з трьома дітьми, яка дуже знущалася над Тарасом. Він часто тікав до найстаршої сестри Катрі, яка була вже заміжня і щиро опікувалася ним. Шевченко навчався у початковій школі, а малював ще з п’яти років. В 11 років залишився круглим сиротою і його забрали на службу до пана. Він самотужки зумів вивчити французьку, польську і російську мови.

У 1838 р., за сприянням художника Миколи Сошенка, Тараса викупили з кріпацтва і він поступив в Академію художеств, де навчався сім років. Також цікавився такими

науками як ботаніка, математика, геологія, мінералогія, географія, астрономія, археологія, анатомія і фізіологія. Це був рідкісний таланти від Бога. Його тричі нагороджували срібними медалями за чудові картини, а за гравюри Шевченкові присвоїли звання академіка. Тарас вмів грати на скрипці, торбані і бандурі, дуже гарно танцював і співав – мав прекрасний милозвучний тенор. А вже своїми віршами, які почав писати у 22 роки, Кобзар зробив для України стільки, що поки світ стояти буде, його не забудуть. Подібного поета в історії людства не було і, мабуть, вже й не буде. Господь дав Шевченкові велике серце, а Тарас наповнив його великою любов'ю до рідної України. За це його і замучили...

Десять років страшної каторги і два заслання з забороною писати й малювати знищили здоров'я Тараса, але не зламали його духа. Підтвердженням цьому є листи з неволі. В них Шевченко залишив нам безцінні скарби, які свідчать про його високу християнську мораль, а нас спонукають до роздумів над вічністю.

“Сумний мій, бідолашний друже! Чим, скажи, потішу я Твоє тужнее серце? Нічим. На такі сльози ми, люди, не маємо сушила. Дружнє спочуття ослабить наші півжалі, але велике горе, як Твоє тепер, один тільки наш спільний Помічник і Серцезнавець ослабити може! Молися, якщо можеш молитись, і, молячись, віруй розумно, глибоко віруй у замогильне краще життя. Сни твої, що ти їх бачив у найбільш критичні години Твого життя, указують нам на щось вище за наші земні поняття. Віруй, і віра спасе Тебе”.

“Хто не журиться, не плаче, то той ніколи й не радіє, цур йому такому! Будемо плакати і радіти і за все те хвалить милосердного Бога”. “Тепер, і тільки тепер, я вповні повірив у слово: любя, наказую ви... Тепер тільки я молюся і дякую Йому за безмежну любов до мене, за посланий мені іспит. Він очистив, зцілив моє бідне хворе серце. Він зняв з моїх очей призму, крізь яку я дивився на людей і самого себе. Господь навчив мене, як любити ворогів і ненавидящих нас. А цього не навчить ніяка школа, окрім тяжкої школи іспитів і довгої розмови з самим собою. Я тепер почуваю себе як не досконалим, то принаймі бездоганним християнином. Як золото з огня, як немовля з купелі, виходжу я тепер із темрявого чистилища, щоб розпочати новий, благородніший шлях життя. І це я називаю істинним правдивим щастям!”

“Поширювати серед невтаємничених у таїнства мистецтва людей любов до прекрасного й доброго, – ось найчистіша, найугодніша молитва до Чоловіколюбця Бога й по змозі некорислива прислуга людству”. “Без свідомого розуміння краси людині не побачити Всемогучого Бога в дрібному листячку найменшої рослини”.

“Молитва та ваші щирі листи найбільше допоможуть мені нести хрест мій. Опанувало мене якесь чуття невідоме: приїдіте, всі труждаючіся і обремененні, і аз упокою ви. Перед благовістом до утрени згадав я слова Розп'ятого за нас і наче ожив: пішов до утрени й молився так радісно, чисто, як може ніколи досі. Я тепер говію і сьогодні причащався Святих Тайн. Хотів би, щоб усе життя моє було таке чисте й прекрасне, як сей день!

Якщо маєте видання книги Томи Кемпійського “Про наслідування Христа”, то пришліть Бога ради. Пишіть, – ще місяць березень наш, а там нехай діється воля Божа! Лякає мене теперішня хворість: скорбут, а в степу вона, кажуть, страх, як лютує. Але замінімо зневіру надією й молитвою!”

“Я тепер, як той, що в безодню падає, – за все ладен ухопитися! – Яка жахлива безнадія! Така жахлива, що одна тільки християнська філософія може боротися з нею. Одинокa розрада моя тепер – це Євангелія. Я читаю її щодня і щогодини. Колись думав я аналізувати серце матері за життям Святої Марії, непорочної матері Христової, та тепер і це мені за злочин матимуть. Руки й голова заковані (заборонено писати й рисувати). Ледве чи терпів хто-небудь таке лихо!”

“Одне, чого я, як добра найбільшого, у Бога просив би, – хоч перед смертю разочок на Вас, друзів моїх добрих, на Дніпро, на Київ, на Україну подивитись; і тоді вмер би я спокійно, як християнин”.

Помер Тарас Шевченко при загадкових обставинах 10.03.1861 р. на чужині, а згодом його домовину перевезли в Україну і 22 травня поховали в Каневі на Чернечій горі. У 1939 р., 4 квітня, у зв'язку з будівництвом пам'ятника був відкритий склеп могили поета. Комісія у складі директора музею Василя Коваленка, архітектора Петра Костирка, Надії Цвинтарної та інших спокусилися заглянути в середину домовини генія. Про це вдалося довідатися лиш через багато років від Костирка і Цвинтарної. Ось що розповіла незадовго до смерті у серпні 1983 р. пані Надія, яка відважилася на нечуваний крок, навіть напросилася зробити його: “Взяла ліхтар – і почала спускатися. Склеп був із цегли, висотою в людський зріст. Стіни його світлі, ніби осадок вапняний на них. Повітря в склепі не важке. Нічого страшного, моторошного я не відчувала і нічого не боялася, адже поважала і любила Тараса Шевченка. Переді мною стояла на підвищенні домовина. Верхня соснова домовина зовсім перетрухла. Згорнула я перетрухле дерево вбік. Витерла цинкову домовину хустиною. І стала вона чиста, біла. На домовині сходилися дві пластинки, закриті на ключі. Заклала обидва ключі – і домовина тихенько відкрилася.

А в домовині ... лежить Шевченко, ніби тільки-но помер. Обличчя темне і ніби злегка притрушене пилом. Глянула я на нього – і не повірила, що я бачу Тараса Григоровича. А він лежить, мов живий, в костюмі, чорних туфлях. В руках його воскова свічка. У домовині лежав з ним лише його Кобзар у м'якій, коричневій палітурці, пов'язаний хустинкою...”

На високій дуже кручі,
Над самісіньким Дніпром,
Спить Шевченко в домовині
Непробудним тихим сном.

Твоя Кобза ще не вмерла,
На ній струни всі дзвенять.
І про твою в світі славу
Всі народи гомонять.

Любий сину України,
Наш Тарасе дорогий.
Тебе в світі вже немає,
А в серцях ти все живий.

9 березня 2004 р.

ТВОРИ ЗАПИСАНІ МНОЮ ВІД ДОБРИХ ЛЮДЕЙ

МОЛИТВА В ТЕРПІННІ

Хто на весні життя голубить мрії,
В рожевім сні марного щастя жде,
Прокинеться колись – і не надії,
А нагу правду житні він знайде!

Бо це життя – то труд, не нагорода;
Бо нагорода є за чин, за труд;
Життя – то не перемога, не свобода;
Життя – боротьба! Боротьба свободить з пут.

Тож нести дай з Тобою хрест Твій, Христе,
Щоб досягнути неба нагород;
Погоду духа дай і серце чисте,
Що родяться в боротьбі з терпіння-скорбот.

Я на Твою у всім здаюся волію,
Без жалю буду тонути в сльозах.
З Тобою хрест Твій понесу без болю,
Бо біль терплю, покинувши Твій шлях.

БРАТЕ МІЙ МИЛИЙ

Брате мій милий, чого так сумуєш,
Чого в Твоєму серці велика печаль,
Чого твої очі сумні, як та осінь,
Кам'яне серце тверде, як та сталь.

Горю зазнав ти на світі чимало,
Мучився довго в великій журбі.
Серце не було любов'ю зігріте,
Часто нещастя бувало тобі.

Щастя хоч було, та скоро минуло,
Мов би та квітка, що в полі цвіте.
Вітер повіяв, краса облетіла,
Де ж те поділося гарне, святе.

Скоро перебори тебе смерть та люта,
В землю глибоко тебе покладуть.
Вік твій скінчився, умерла вся слава,
Твого багатства тобі не дадуть.

Бра - те мій ми - лий! Чо - му так су - му - єш? Чо - го в тво - їм сер - ці
гли - бо - ка пе - чаль? Чом тво - ї о - ці смут - ні, як та
о - сінь? Ка - м'я - не сер - це твер - де, як та сталь!

Брате мій милий, учися робити
Більше і більше на світі добра.
Віруй у Бога, люби свого Брата,
Тоді в твоїм серці засяє зоря.

Та зірка ясна, то Божее слово
Кам'яне серце твоє озорить.
Щастя велике, хто Богові служить,
Царство небесне тому Бог дарить.

ПРЕЧИСТА ДІВА В ГРУШЕВІ

О, дивна новина, чудо із чудес,
Пречиста Діва зійшла із небес!
До нашого краю Свята завітала
І всьому народові себе показала.
У Грушівськiм храмі, в старенькій каплиці,
Де джерело чудне святої водиці,
Що з давніх-давен людей відживляло,
У важкій недузі від смерті спасало.

Пречистая Діва у гарнім фелоні,
Сумна і плакуча стоїть на балконі,
Руками розводить, всіх кличе до себе
І очі святії все зводить до неба.

Моліться, моліться і кайтеся люди,
Бо завтра запізно, напевно, вже буде.
Я прошу, благаю за вас Свого Сина,

Бо прийде на світ цей тяжкая година.

У гріхах великих земля пропадає:
Моліться, моліться, прошу вас, благаю.

ІСУСЕ – СИЛО МОЯ

Ісусе – Сило моя!	Тут на світі щастя нема,
Ти – дорога мого життя.	Тільки терпіння і боротьба.
Допоможи мені по ній ходити,	Тож укріпи мене в тій боротьбі,
Щоб не впасти і не блудити.	Щоби вдячний був я Тобі.

Прикра дорога мого життя,
Зате до неба веде вона.
Там, де Ти, Ісусе, всіх веселиш
І за терпіння щиро платиш.

* * *

Ти не втрачай надії, хоч серце в горі ние.
Це ж не в останнє сонечко заходить –
По злій годині ясний день приходить.
Сумувати негоже – щастя знов прийти може.
Гей, ще настане сонячна днина
І хто вірить твердо в Бога – той не загине!

МОЛИТВА ЛОМИТЬ ЗАЛІЗО

Була війна велика	Тоді вірненька жінка,
І як на війні буває –	Бо був він вже жонатий,
Один у полі гине,	Стала йому на тоє
А другий повертає.	Таке оповідати.

А третій десь у мурах	Раз п'ять на Службу
Терпить в тяжкій неволі,	За душу твою дала,
А не один додому	Бо вже за неживого
Не вернеться ніколи.	Тебе уважала.

Мені старенький вояк	Коли тут у домі Божім
Став раз повідати,	Священники співали,
Як гірко в неволі	Тоді твої кайдани

Він мусів бідувати.   На землю спадали.

Кайдани як давили,   Залізо поспало,
Залізо як тиснуло,   Яке так гризло тіло,
А п'ять разів на диво   А він ставав на ноги,
Таке з ним чудо було.   Нічо вже не боліло.

Молитва була, є і буде,
Тому повинні щиро молитися всі люди.

УКРАЇНСЬКА РОДИНО *(Вішуння)*

Українська родино!
Бажаю Вам щастя і всього добра,
Щоб на користь Вам вийшла
Ваша праця тяжка,
Щоб нивка родила збіжжя золоте,
Падав дощик на землю,
Гріло сонце весняне.
    Не одна людина в світі плаче,
    Вмивається гіркими сльозами.
    Нема батька, нема неньки,
    Нема рідного брата.
Тож усміхнись, убога хато!
Народився Цар царів –
Володар усього світу!
Май надію тільки в Нім!
    А як будем жити в згоді,
    В дружній хаті, в дружнім роді –
    Отоді над нашим краєм
    Ясне сонечко засяє.
    Христос ся Рождає!

ВСТАВАЙ, МИЛИЙ БРАТЕ! *(Колядка)*

Вставай, милий брате, Будемо витати,
Вже стало світати, Будемо благати,
Йдемо до Вифлеєму Щоби зволив Україні
Ісуса витати. Кращу долю дати.

Кращу долю дати,
Щоб всміхнулась мати,

Щоб зраділа вся земля
І Київ – столиця.

СТАЛОСЯ ВЕЛИКЕ ЧУДО *(Колядка)*

Сталось велике чудо серед нас,
Народився в Вифлеємі Христос-Спас.
Чесť Божій Дитині, слава, слава Україні,
Рідним нивам і степам!
А ми, браття українці, ликуймо,
Роздество Христове всі ми святкуймо.
Знищим всі окови, прийде, прийде час обнови
І мир буде на землі!
Як зійде зоря обнови в яскині,
Так зійде зоря обнови на Вкраїні.
Гляне ясне сонце у кожне віконце –
Україну освітить!

В ГАЛІЛЕЇ

В Галілеї на просторі	І до Тебе, Боже,
Золота хатинка,	Рученьки я зношу,
Там живе Ісусик –	Щастя і здоров'я
Маленька дитинка.	Я у Тебе прошу.

Встану я раненько,	Для мами, для тата,
Вмиюся чистенько	Для всієї родини.
І до Тебе, Боже,	Прийми, Боже, молитву
Кланяюсь низенько.	Малої дитини!

* * *

* * *

Я, маленька, ложусь спати,	Ти, Ісусе, глянь на мене,
Біля мене Божа Мати.	Зроби добре дитя з мене.
Два ангели по боках,	Моє серце ще маленьке.
Хоронитель у ногах.	В нім ніхто не може бути –
А Ісус над головою,	Тільки Ти – Ісусе дороженький!
Темна нічка наді мною.	

ЗОРІ

Мамо люба! Глянь на небо,	Того Бог післав на небо
Як там сяють ясно зорі золоті.	Ясно зіркою сіять.
Кажуть люди, то не зорі –	Правда, мамо, то все душі,
Душі сяють там святі.	А не зорі там горять?

Кажуть, хто у нас на світі	Так навчи ж мене, голубко,
----------------------------	----------------------------

Вік свій праведно прожив,
Хто умів людей любити,
Зла ніколи не робив –

Щоб і я так прожила,
Щоб добро робити вміла,
А робить не вміла зла.

* * *

З краю до краю бузьки відлітали,
До нашої хати дороги питали.
Ой летіть ви бузьки, попід неба сині,
Аж там, де блищать плуги на царині;
Аж там, де при межах груші виростають,
Де з улей у поле пчоли вилітають.

ЗИМОВА НІЧКА

Темна нічка над верхами,
Тихим сном все спочиває.
Тільки місяць над снігами
Срібні лучі розсіває.

У руці пахучі трави,
У кошелі зерно злоте.
Зором тихим і ласкавим
Будить сонних із дрімоти.

Вснули сосни і смереки,
Згасло світло в вікнах хати,
Лише з нетрів та з далеких
Зарева ведмідь кудлатий.

Всіх наділить, чим там треба,
Попестить серну і птичку,
І оп'ять шляхом до неба
Повертає в тиху нічку.

В ніч таку в шляху зорянім,
Де з землею небо зводить,
Тихим ходом ясна пані
На верхи Бескидів сходить.

І знов тихо в темнім борі,
Ситі стада вже дрімають,
Лиш смереки в розговорі
Божу Матір величають.

НІЧ

Вітрець повіває,
Поточок шепоче,
Яскраво сіяють
Зорі серед ночі.

Світ, як Церква Божа –
Мирно, тихо всюди.
Змучені від праці
Спочивають люди.

Смерека уснула,
Берега дрімає,
Вівчар на сопілці
Тужно виграває.

А місяць, як сторож,
На світ споглядає,
Тішиться сердечно,
Що всьо спочиває.

* * *

Діти любі, каже мати,

Озирнешся сюди-туди,

Треба старших шанувати,
То дасть Господь всего світа
І прожити довгі літа.
Час минає тихо, звільна,
З тим молодість неспокійна.

А кожен з нас старим буде.
Старість – то не радість, діти,
Много треба претерпіти.
Много думать, працювати,
Треба старших шанувати.

СОЛОВЕЙКО

У діброві при долині
Соловейко на тичині
Думки, пісні виливає,
Мов словами промовляє.

А тим часом понад гори
Хмара, як те море,
Серед неба випливає
І діброву облягає.

І замовкла вся діброва,
Щоб прислухатись
До мови солов'євої
Дзвінкої, чарівної, голосної.

З тої хмари, з тої тучі
Зариває грім ревучий,
А маленький соловейко
На тичині зелененькій.

Учепився і держиться
Тучі, грому не боїться.
І співає, і сумує,
Хоть ніхто його не чує.

СВЕРЧИК

Вітер, дощ зливає,
Осінь, осінь йде.
Під печею сверчик грає,
Хатки стереже.

Мій сверчику, будь же тихо,
Не докучай нам!
Яке з тебе вперте лихо,
Спи ти собі сам!

Грає сверчик щовечора,
Наганяє нас.
Спати діти, спати пора,
Бо вже для вас час.

* * *

Коників життя миле,
Співав весну, літо ціле.
А як прийшла вже зима
Зернятка на лік нема.
Ні зерняток, ні листків,
Ні пахучих корінців.

Серед пустої хати?
А в сусіда була сваха –
Запопадлива комаха.
В неї діти не голодні,
Повні скрині, повні бодні.
А комори, як високі,

Як же мені зимувати

Мають хліба на три роки.

ПРАЦЯ

Хто на Божий хліб працює
І дорібку не марнує,
Той всього має доволі
І не зна лихої долі.

Мельник теж не без роботи,
Млин у него, щоб молоти.
У кіш зерно насипає,
За те крупи, муку має.

Тесля теше і гиблює,
Мірить бельки і будує.
Ту хатину, там комору,
Ту стодолу, там обору.

Ткач сидить у теплій хаті
І сукаче при верстаті,
Людам одіж виробляє,
На прожиток з того має.

* * *

Старий дідусь сивий, сто літ, може, має,
Він з того живе, хто чимсь помагає.
На плечах у нього латана свитина,
В руках кий сукатий, на плечах торбина.
О, які він гарні казки, пісні знає,
Як чемно попросиш, він нам заспіває.

ДІД І СМЕРТЬ

Дід, як в'язку дров ізвів,
То під нею аж присів.
Доле ж моя, каже собі,
Лучше було б в темнім гробі,

Аж там з лісу щось шелесть,
Смерть з косою вже єсть.
Що хочеш, небоже,
Смерть всім радо поможе!

Ніж на світі бідувати,
Весь вік тяжко працювати.
Коли б то Бог дав скорше вмерти,
Прийди, прийди, моя смерте!

Дід поглянув, затрусився,
Низько їй поклонився.
Зробіть, каже, мені ласку
Та завдайте сих дров в'язку.

* * *

Ішов дід через дорогу
Та й збив собі у камінь ногу.
От каже: пощо таке дрантя
Посеред дороги ляже.
І калічить людям ноги.

Аж тут з Климової хати
Вилетів пес чорний, кудлатий
Та до діда, а дід в крик –
Хап за камінь, а пес втік.

ЗАЙЧИК

Раз пан Заяць Заячинський
Погідного ранку
Пішов собі в лан капусти
Та й сів до сніданку.
Сів вигідно, свіже листя
На вилки встромляє,
Смачно заїдає.
Втім, навпроти,
Хто надходить? –
Курочка Марися.
– А, добридень Вам!
Чом так рано?
– Вийшла перейтися.
Вам, десь, – каже, –
Пане Заяць, хробачки смакують?
– Що? Я їв би тую погань!
Чи пані жартують?
Адже ж краще, – каже Курка,
До сварки готова, –
Їсти хабазя зелене,
Мов тая корова.
– Моя пані, – каже Заяць, –
В світі ріжні густі.
Вам десь певно
Хробачки смакують –
Мені лист капусти.

КОГО Я ЛЮБЛЮ

Люблю Бога, тата, маму,
Люблю всю родину,
Люблю щиро нашу тиху
Рідну Україну.

І нема на світі друга,
Як батько та мати,
І милішої над рідну
Я не знайду хати.

ЖУРАВЕЛЬ

Облітав журавель
Сто морів, сто земель.
Облітав, обходив,
Крила, ноги потрудив.

Ми спитали журавля,
Де найкраща є земля?
Журавель відповідає:
Краще рідної немає!

ПОВОРОТ З ЧУЖИНИ

Родимий краю, село родиме,
Вас я вітаю, місця любимі.
Зелені ниви, ліси, могили;
Щасливо з вами дні мені плили.

Мала хатино, стріхо рідненька,
Мила родинно, нене старенька.
Вас привітати душа бажає –
Потіхи в світі більшої немає.

Тут і гарніше луг зеленіє,
Тут і тепліше сонечко гріє.
При вас бажаю віку дожити –
В рідній землиці кості зложити.

* * *

Хто ти, хлопчику маленький? –
Син я України-Неньки,
Українцем я зовуся
І тою назвою горджуся.

А по чім тебе впізнаю?
По вкраїнському звичаю.
В мене вдача щира й сміла
І відвага духа й тіла.
І душа моя здорова,
Українська в мене мова.

А скажи, де край твій рідний? –
Там, де неба круг погідний.
Де степи безкраї,
Де орел буйний літає,
Де високії могили,
Що в них голови зложили
Наші предки в лютім бою
За Вкраїну рідну свою.

А який твій знак рідненький?
Лев і тризуб золотенький.

УКРАЇНО

Україно! Моя Мати рідна!
Я тобі віддати життя бажаю,
Я люблю тебе над все на світі
І служитиму, поки здолаю.

Я люблю твої лани широкі
І Дніпро великий та могутній,
І високий Київ над Дніпром тим,
І козацьку славу незабутню.

Я люблю і ночі твої літні,
Коли місяць з неба тихо сяє,
Коли сном повиті сплять тополі
І над всім тим соловей співає.

Я люблю природу твою пишну,
Твою пісню ніжну і прекрасну
Головне ж люблю тебе за те я,
Що ти Ненько рідненька-нещасна...

Як тобі життя моє потрібне,
То візьми, візьми його, бажаю,
Бо люблю тебе над все на світі
І служитиму поки здолаю.

*Наталка Собко,
розстріляна комуністами за любов
до України в 20-х роках у м. Харкові.*

З НАМИ БОГ!

Нене – Україно! Хоч замість волі
У тебе лиш смутку повно й недолі,
Ти не зневіряйся серед тривог
І не лякайся, бо з нами Бог!

В тузі за щастям, за свободою
Ми довго бились в кровавім бою,
А хоч і впали без перемог –
Ми не загинем, бо з нами Бог!

Нас не зневірять свіжі могили,

Що наше поле так густо вкрили.
В час бою стане один за трьох,
Бо з нами правда, бо з нами Бог!

Лиш більше віри, більше любові,
Тої, що ломить всякі окови,
Більше надії серед тривоги,
Бо з нами Господь, бо з нами Бог!

о. Андрій Трух, ЧСВВ

ЯК НАШІ ПРАПРАДІДИ У ФУТБОЛ ГРАЛИ

Під час ремонту стародавньої будови, спортзалу Долинської середньої школи № 1, робітники знайшли папери, писані років двісті тому. Була там і тодішня газета, в якій привернув увагу репортаж під назвою “Гиля-гиля”. Виявляється, що так тоді називався футбол. Прихильники цієї чудової гри, мабуть, з цікавістю прочитають репортаж, який передруковуємо майже без змін тогочасного стилю і термінології.

У Долині, на зарінку, коло потічка, стиналися у гранні “Гиля-гиля” долинські моцарі із болехівськими. Грання було дуже інтересне, бо довкола вигона зібралися купи людей, які дивилися за тим, хто кому більше накопає бальонів. Тота ватага, що загилить більше пузирів, у падолисті буде здибатися у Станиславові із ріпниками Калуша на ліпший копняк року і наймоцнішу ватагу “Гиля-гиля” з-попід гір.

Гилянка розпочалася в підполуденок. Наші моцарі віхопилися на обліг у вишитих сорочках, пущених поверха такого ж відтінку гачей, а болехівські хлопаки були в зрібних підсинених сорочках, опущених у фіякові гачі. Долинською ватагою заправляв капітан Михась Калічка, він же і брамкар. Загилювальники: Іван Варгатий, Василь Суковатий, Кирило Дзьобатий, відбирачі – Стах Кадило, Юзьо Мاستило, Данило Напханий, підтиначі – Яким з-під Запуста, Гаврило Лінівий та Максим з Новички.

Болехівські гачі малисі в такім коші: брамку сторожував Левко Перевертайло, загилювальники – Вінтін Борзий, Василь Ксьондзів, Михайло Друнцьо, відбирачі – Геньо Пелехатий, Орко Витвицький, Казьо Опришків, підтиначі – Йосафат Паранин, Іван Ваків і Гринь Пляцок. Розборонником у копанині був Гарасим Справедливий зо Стрия.

Гилянку розкопали гості. Вінтін Борзий ухопив бальона і відразу погнавсі з ним до наших воріть. Здалеку як вгаламселів направиць, то Калічка ледве вхопив пузир обіруч, що відбився від лівої футрини.

Наші хлопаки настрашилисі того і пігнали бальона попри ліву фосу вгальопи. Співчувальники долинської ватаги додавали їм духу, репетуючи: “Гиля! Гиля!” Тогди Яким з-під Запуста вірвавсі з-під ніг болехівців і головов зафайдулив бальона у брамку, аж сі шнурки порвали. Долинські співчувальники з усього горла вівівкували: “Гил-Гил!”, присвистуючи в пальці, а болехівські гендлярі, що приїхали хто волами, а хто пішодрала, гет сі затели і затіяли між собов гутірку: чому сі так стало?

Розборонник запищав у вербове свистало і грання знов сі почело з середини облогу. Але тіко Гаврило Лінівий хотів відобрати у Василя Ксьондзового бальон, остатний,

холера, зашпортавсі в свої широкі гачі і пішов по траві карбулясом. Розборонник дмухнув у піщевку, що так не мож, збештав Гаврила, а відтак дав кару нашим.

У бальон прицілівсі Орко Витвицький і відгилів'го Йосафатові Параниному, а той дав шпруньга до долинських ворітців. В нашого брамкара заделькотіли ноги і тим часом Йосафат, як вгатить з усьої сили, аж верхня лата брамки трісла. Бальон спинивсі там, де треба. Тепер сі утішили співчувальники з Болехова. Вони підскакували і підкидали вгору капелюші, ходаки і били полінічьем у цебрики.

Наш капітан почавсі відсварувати з розборонником, що болехівський моцар бив з не позволеного пляцу, бо був на 20 цалів напереді. Але розборонник розгорічивсі, що йому перечит, подув у свистало і грізно покивав на нього пальцем.

Потому грання пішло не в лад. Усі сі роззлостили, деякі батяри більше копали в гачі супостатів, ніж в бальон. То розборонник мав роботу. На полуденок братчики пішли з нічим.

Підопхавши під ремінь трохи логази з киселицею і випивши по келішку сивухи, моцарі знов повібігали на зарінок. Долинські парубки (видко, під час полуденка дав їм доброго прочухана І. Гольдкремер, що помало сі кивали), рвалисі усією гурбою до брамки болехівців.

У другий захід облоги брамки гостей фраєрився Стах Кадило. Він бігом подріботів лівим боком. Навскоси до нього гальопами зближувавсі болехівець Гринь Плячок. Коли учув, що не може утримуватисі з нашим загилювальником, ухопив го ззаду за очкур, гуда розв'язався, шнурок лишивсі в руках Плячка. Кадило, великий патрійота свої ватаги, незважаючи на сміх співчувальників, зо спущеними гачима таки добіг близько до ворітців і загилив бальон.

Така утіха вкрила облоги довкола, що не мож було ніц почути. Онисько Маруні Онуфренкової з Підлівча, що сидів з іншими бахурами на трепеті, упав долів з радості, а в церквах ударили в дзвони. О!

Болехівські моцарі не хотіли здаватись, вони сі роз'ятрили, як дітько в пеклі. Геньо Пелехатий шмальнув по писку Данила Напханого, аж той заївсі юшков. Сюди нагодився розборонник і назначив кару за таку капость. Потерпілий повтирав від болота ноги, перехрестивсі і так цільно вдарив бальона, що брамкар лише сі за голову вхопив – 3:1.

Грання уже було зігране, хоча скінчилосі аж тоді, коли сонце було за дві жердки від землі. Наші били бальона поза фоси – шкодували сили, бо напереді відповідална гилянка на ліпшу ватагу з-попід Карпат. Усі разом скажемо: аби їм Панбіг поміг перегилити калуських моцарів у падолисті.